Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...найай 1921 оной ...рин 21-нээ гарана | № 244 (15867) | 1981 оной октябриин 23, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ УДАРНИГУУДТА

«Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын, улуулэн дүүргэхын тулөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолоор хүдэлмэришэдые, колхозшигуудые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые, мэргэжэлтэдые, алба хаагшадые шагнахын тула «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн нинтэ-союзна тэмдэг бии болгогдоо һэн.

ВЦСПС-эй Президиум, Аймалай ба социальна асуудалнуудаар СССР-эй түрэлэй комитет тэмдэг тухай дүримые сентябриин 25-да баталһан байна.

Хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлгээ үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнгаа, даабаринуут болон социалис уялгануудаа болзорһоонь үрид дүүргэһэнэйнгээ түлөө промышленна, үйлдэбрини, эрдэмэй-үйлдэбрини, ажахыннуд хооронды, агропромышленна ба бусад нэгэдэлнүүдэй, эдэнэй үйлдэбгинуудэй, предприятинуудай, барилгануудай, колхозуудай, эрдэм-шэнжэлтэй, проектно, конструкторска ба бусад организацинуудай, эмхи зургаануудай, дээдэ һүргүулинуудай хүдэлмэришэд, колхозшигуд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон алба хаагшад «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн нинтэ-союзна тэмдэгээр шагнагдаха.

СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудай, профсоюзай ЦК-гай хамтын шийдхэбэреэр гү, али эдэнэй даалгабариар—союзна мэдэлэй Главна управленини (республикануд болон областынуудай газар дайда дээрэ байрлаһан) ба зохихо республикын, хизаарай, областини профсоюзуудай Советэй шийдхэбэреэр—союзна мэдэлэй предприятинуудай, эмхинуудэй хүдэлмэрилэгшэд; союзна республикын министерство болон албан зургаанай, профсоюзай республиканска комитедэй гү, али профсоюзуудай Советэй (РСФСР-тэ — РСФСР-эй министерство болон албан зургаанай, профсоюзай ЦК-гай хамтын шийдхэбэреэр) хамтын шийдхэбэреэр союзна республиканска мэдэлэй предприятинууд болон эмхинуудэй хүдэлмэрилэгшэд нимэ тэмдэгээр шагнагдаха байна.

Областной (хизаарай) гүйсэдхэхэ комитедэй управленини (үйлдэбрини управленини) ба үндэ ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной (хизаарай) комитедэй хамтын шийдхэбэреэр—колхознигуд, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын бүридэлдэ ородог совхозуудай, бусад предприятинуд болон эмхинуудэй хүдэлмэрилэгшэд; областынуудгүй союзна республикануудта — союзна республикын Хүдөө ажахын министерствын (Молдавини ССР-эй колхознигуд — республикын колхозуудай советэй хамтын шийдхэбэреэр) ба хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай республиканска комитедэй хамтын шийдхэбэреэр; автономито республикануудта — автономито республикын Хүдөө ажахын министерствын ба хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной комитедэй хамтын шийдхэбэреэр; РСФСР-эй бүридэлдэ ородог автономито республикануудай министерствэнүүдэй, областынуд болон хизаарнуудай гүйсэдхэхэ комитедүүдэй управленинүүдтэ сэхэ хабаатай нютагай ба эдеэ хоолой промышленностини предприятинуудай, эмхинуудэй, гэр байрын-коммунальна ажахын ба хүн зоной ажаһуудалые хангалгын хүдэлмэрилэгшэд АССР-нүүдэй Министрнүүдэй Советэй гү, али область болон хизаарай гүйсэдхэхэ комитедэй, профсоюзуудай областной (хизаарай) советэй хамтын шийдхэбэреэр энэ тэмдэгээр шагнагдаха.

Областынуудай (хизаарнуудай) гүйсэдхэхэ комитедүүдэй мэдэлдэ ородог, ямар нэгэн министерствын, албан зургаанай мэдэлдэ хабаатай предприятинуудай, эмхинуудэй хүдэлмэрилэгшэд областной (хизаарай) гүйсэдхэхэ комитедэй, профсоюзуудай областной (хизаарай) советэй хамтын шийдхэбэреэр; СССР-эй Науканүүдай академиин гү, али союзна республиканнуудай Науканүүдай академинүүдэй отделенинүүдэй, научна түбүүдэй болон филиалнуудай бүридэлдэ ородог научна эмхи зургаанүүдай хүдэлмэрилэгшэд отделенинүүдэй, научна түбүүдэй, филиалнуудай президиумуд болон профсоюзуудай областной (хизаарай) советэй хамтын шийдхэбэреэр тэмдэгээр шагнагдаха байна.

Нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай, барилгануудай, колхозуудай эрдэм-шэнжэлтэй, проектно, конструкторска ба бусад организацинуудай, эмхи зургаануудай, дээдэ һүргүулинуудай захиргаан (правлени), профсоюзай комитет болон комсомолой комитет «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн нинтэ-союзна тэмдэгээр шагнаха тухай зүүршалдан дурадхалга юм. Шагналда зүүршалагдаһан хүнүүдэй списогуудтэ тэдэнэй нэрэ обогууд, хэдэг хүдэлмэринь, жэлэй ба табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые, социалис уялгануудые ямараар дүүргэжэ байһан тухай тобшо мэдээнүүд үгтэдэг байна. Списогууд зохихо министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта гү, али областынуудай (хизаарнуудай) гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ эльгээгдэдэг.

Ажалшадай суглаанууд үйлдэбрини түүүшүүлэй следууд дээрэ баярай оршон байлалда тэмдэгүүд барюулагдаха байна. Тогтоогдоһон түхэл дүрсэтэй үнэмшэлгэ, дурасхаалта бэлэг гү, али мүнгэн шан тэмдэгтэйнь хамта шагнагдашада барюулагдадаг. Шагнагдаһан хүнэй ажалай дэбтэртэ зохихо тэмдэглэл хэгдэдэг. Тэмдэг энгэрэйнгээ баруун талада, орден болон медальнуудай доогуур зүүхэ.

«Арбан нэгэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн нинтэ-союзна тэмдэгээр түсэбтэ табан жэл соо нэгэ дахин шагнагдажа болоно.

(ТАСС).

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

1982 ОНОЙ ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИДЭ ТЕХНИКЭЕЭ САГ БОЛЗОРТОНЬ, ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР БЭЛДЭХЭ ТАЛААР БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНОЙ КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ, «СЕЛЬХОЗТЕХНИКА», «СЕЛЬХОЗХИМИЯ» НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ, ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮҮСХЭЛ ТУХАЙ

1982 оной хабарай тарилгын хүдэлмэридэ техникэеэ болзортонь, һайн шанартайгаар бэлдэхэ талаар Бэшүүрэй районой колхоз, совхозуудай, «Сельхозтехника», «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдэй механизаторнуудай, хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые һайшааха.

Хүдөө ажахын министерствые, республикын «Госкомсельхозтехникые» хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд болон «Птицепром» трестые, КПСС-эй Гусиноозёрскын горком болон райкомуудые, райгүйсэдкомуудые, колхозуудай правленинүүдые, совхозуудай директинүүдые, ажахынуудай нэгдэл болон профсоюзай организацинуудые нигэжэ зөвлөлгөөнтэй:

— 1982 оной хабарай тарилгын болон хүряалгын хүдэлмэридэ техникэеэ саг болзортонь, һайн шанартайгаар бэлдэхэ талаар Бэшүүрэй районой колхоз, совхозуудай, «Сельхозтехника», «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдэй механизаторнуудай, хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые колхоз болон совхозуудай, «Сельхозхимия» ба «Сельхозтехника» нэгэдэлнүүдэй механизаторнуудай, хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үргэнөөр дэмжэхэ ябадал хангаха. Тиигэхэ зуураа намар-үбэлэй үедэ ороо̀ھо тарианай комбайнуудые зөвөөрөлгдэ оносо анхарал хандуулжа, техникэеэ эрхим һайнаар зөвөөрөлгдэ энэ хүдэлмэричин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, зөвөөрөлгдэ хабаадуулагдаһан механизаторнуудые үйлдэбрини, соёлой болон ажаһуудалай таатай зохид эрхэ байдалаар хангаха;

— хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хүдөө ажахын техникэ бэлдэхэ үедэ эрхим һайн үрэ дүн түйлахын тула социалис мүрысөөнэй гурим зохёожо, механизаторнуудые моральна ба материальна талаар урмашуулгын хэмжээнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ;

— намар-үбэлэй үедэ хүдөөгэй техническэ мэргэжэлэй училищинуудта, юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинуудта, мүн механизаторнуудай бүгэдэ нинтын курсануудта механизаторнуудые һурган бэлдэлгые эмхидхэжэ, тэдэнэрые мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курсануудта дахилад һургажа, мэргэжэл шадабаряарнь классыень дээшэлүүлхэ;

1982 оной хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хүдөө ажахын техникэ саг болзортонь һайн шанартайгаар бэлдэхэ талаар колхоз, совхозуудта, республикын «Госкомсельхозтехникын» районой нэгэдэлнүүдтэ дэлгэрөөн социалис мүрысөөнэй ябасые үргэнөөр харуулжа байхаар республиканска болон районуудай газетэнүүдэй редакцинуудые, Телевидени болон радио-дамжуулгын комитедые уялгалха.

БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНОЙ КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ, «СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» БА «СЕЛЬХОЗХИМИЯ» НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ, ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

...й районой хүдөө ажахын ...рилэгшэд партийн XXVI ...ай шийдхэбэринүүдые болзорһоонь амжалтатайгаар биеэ...н түлөө Бүхэсоюзна социалистысөөндэ эдэбхитэйгээр хаажа, цэнэ табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар ...ө байна. Район доторнай ...тарианай, хартаабха ба тарилсаа үргамалнуудыг нёдонгоо һураггүй схээр ургуулаа, нөөсэлэгдөө.

«...анский» колхозой тарианай ...ын бүхэнөө 12,7 центнер, ...а «Победа» колхоз—12,5 ...ер тарианай хүряажа абаа.

...партсъездын нэрэмжэтэ колхоз М. В. Передыгнийэй даадаг ...но-тарианай ажалай бригада ...ой бүрнөө 14,5 центнер тарилгуулха түсэбөө 18 центнерлөө. Тиигэжэ түрэндэ 100 ...гаран центнер үрэнэнэй ...ыг ородоо̀ھон, 3,5 мянган ...ой үлүү хартаабха түшааг...йна.

...ай бэлдэхэлгэ болон ургаса ...тарианай эмхитэй һайнаар ...нэй ашаар ерэхэ үбэлжэлгэдэ хүсэт хүрэхөөр тэжээл нөөсэлэгдөө.

Районой мал ажалай хүдэлмэришэд түрэндэ элэ хоолой продуктнуудые хүдалдаха талаар жэлэй түсэбые болзорһоонь үрид дүүргэхэ гэжэ эрид шүүд шийдэнхэй.

Гэбшье хабартаа, мүн намаршье ургаса хүряалгыч үедэ зарим ажахынуудта техникэеэ мүүгаар бэлдэһэнээ үламжалан агротехникын заабарине хазагайруулха, ургасада ехэ хохидол ушаруулха, ургуулһан продукцияа гээлтэ хоролтодо оруулха ушар захаһаа үзэгдэһэн байха юм.

Машинануудай бүтээсэ ехэтэйгээр, һайнаар хүдэлгэдэхэдэ ургасыг гээлтэ хоролтодо ородоггүй байһанинь мэдэжэ. Тиимэһээ биленэр ерэхэ жэлдэ техникэеэ саг болзортонь һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха гэжэ шийдэбди.

Колхозой болон совхозуудай, «Сельхозтехника» ба «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө суглаанууд дээрэ нимэ социалис уялгануудые баталан абаха гэжэ шийдэбэ:

—декабриин 1 болотор поли дээрэхи хүдэлмэреэ сүм дүүргэжэ, поли дээрэхи бухы һолоомоёо суглуулан һүрилхэ. «Сельхозхимия» нэгэдэлэй районо отделениин хүсөөр тарималангай поли дээрэ 300 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ гартаха;

—1982 оной январиин 1-дэ ороо̀ھо тарианай 180 комбайн заһабарилаад, бэшэ 170 комбайнине 1982 оной апрелиин 30-һаа ороо̀ھтуулангай бэлэн болгохо;

— 1982 оной февралиин 1-дэ тарилгын, гаражай хүрьһэ элдүүрилгын ба үһалгуурнин бухы техникые түгэс бэлдэжэ хадагаламжада табиха. Апрелиин 1 болотор бухы тракторнуудай заһабарилга дүүргэхэ;

—ажахы бухэндэ хабарай тарилгын эхиндэ хүсэтэ тракторта комбинированнэ үргэн абасатай агрегадуудые хэрэглэхээр бэлдэхэ;

—июниин 1 болотор тэжээл бэлдэхэ, ургаса хүряаха бухы техникээ заһабарилжа дүүргэхэ. Бухы техникынгээ заһабарилгые гансал эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, мүнгэ зөөриин арьбалалта түйлаха.

Хабарай тарилгын эхин дээрэ «Госкомсельхозтехника» нэгэдэлэй районо отделениндэ, мүн районой ажахынуудта һэлгэн абаха хэрэгтэй узел, агрегадуудай фонд байгуулагдаха юм.

Үбэлэй үедэ Бага-Кунадейн СПТУ-да 370, юрэнхы эрдэмэй һүргуулинуудта бүгэдэ нинтын курсануудта 300 механизатор һургадаг бэлэгдэхэ юм. Богони болзорой курсануудта 415 механизатор мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ.

Малай үбэлжэлгэ үнгэргэлгэдэ районой механизаторнуудай эрдэл эдэбхитэйгээр хабаадажаха байна. Бухы ажахынуудта октябриин жэс болотор тэжээлэй цехуудые заһабарилагдажа ашаглалгада туһаагдаха. Мүн тэжээл буйлуулан бэлдэхэ тухеэрэлгэнүүд бэлэн болгогдохо юм. Охин-Булагай совхозой дүршэлөөр бухы фермэнүүдтэ үхэрнүүдэй, хонидой эдихэ тэжээл хэршэжэ холихо, шанаржуулха хүдэлмэри эмхидхэгдээ.

Ерэхэ жэлэй тарилгын хүдэлмэридэ хүдөө ажахынгаа бухы техникые саг болзортонь шанартайгаар бэлдэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлхыень республикын колхоз, совхозуудай, районуудай «Сельхозтехника», «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдэй бухы механизаторнуудые, хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые бидэнэр үряалнабди. Мүн ерэхэ үбэлжэлгын үедэ малай фермэнүүдэй транспорт, тухеэрэлгэнүүдые һаадгүй хүдэлхөөр бэлдэжэ, үбэлэй үедэ мэргэжэлээ дээшэлүүлгээр бухы сагаа ашаглтайгаар хэрэглэхэ шухала.

Социалис эдэ уялгануудые колхоз, совхозуудай, «Сельхозтехника» ба «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдэй предприятинуудай механизаторнуудай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй сиглаан дээрэ, мүн районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй эрдлөөн дээрэ баталан абтаһан байна.

Кабанскын шүүүнай фабрикын коллектив гүрэндэ мяха, һү худалдаха юһэн һарынгаа түсэб дүүргэбэ. Фабрика һүнэй юһэн фермэтэй. Коммунист П. Волковой хүтэлбэрилдэг һүнэй фермэ социалис мүрысөөндэ түрүү һүүри эзэлнэ. Эндэ юһэн һарын туршада үнэн бүриһөө гуроба мянга гаран жилограмм һү ,haahan hаалишад олон. Тэдэнэй тоодо Т. Перевозникова, Е. Перевозникова, Н. Аверина (зураг дээрэ—зүүн гаһаа) гэгчэд ороно. Үнэн бүриһөө жэлэй эхинһээ хойшо 3570 гаран килограмм һү haahan Е. Перевозникова район дотороо түрүүлнэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БУЛАГАЙ ҺААЛИШАД ТҮРҮҮ

Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һү haалишин фермын коллектив Агуу Октябриин һайндэрые ажалай бэлэгүүдэй үгтахаар зориг...онхой. Эндэхи haалишад байрша оной гурбадахи кварталай түсэб уялгануудые болзорһоонь үрид дүүргэнхэй. Дүн гамта 208.097 килограмм һү haaha даабарда тэдэнэр 260.800-да хүргэһэн байна.

Найман haалишад саг ургэлжэ hара бүринингөө түсэбые улуулэн дүүргэнэ. Коллективэй жэлэй түсэб дүүргэгдэхэ дүтэлэнхэй. Булагаархин жэлэйнгээ түсэбые энэ hарын һүүл болотор дүүргэхэ зорилго табиҺай. Үнэнэй haалишад Дари Очирова, Анна Бадмацыренова, Цырема Мункуева гэгшэд илангаяа аша үрэтэйгөөр ажаллана. Үнэрһэн hарада дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр Булагай ферма түрүү һүүрнда гаража. КПСС-эй Гусиноозёрскын горкомой, арадай депутадуудай Сэлэнгын районо Советэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан түгаар шагнагданхай.

Р. БАЛДАНОВ.

ШЭНЭ ТАСС ДОНИН

П. И. БРЕЖНЕВ РАУТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

...ССР-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй ...ховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй үрэлаалаар Союза Союза ерээд байһан ...гай Хойто Рейн-Вестфалиин гэдэг газарай премьер-министр, Германиин Федеративна Демократическа партиин ...ниумэй гэшүүн Нохан-Раутай октябриин 21-дэ ...ь соо уулзажа хөөрэлдөөн ...ө хөөрэлдөөн совет-германиин харилсаанай ...мүнөө үеын уласнооорондын байдалай гол шулуудуудые зорюуулан байгаа.

...ой оной Москвагай дотоо̀ھой, нэн түрүүн дээдэ ...ыг барилгэшэдэй хабаатайгаар хоёр ороной ...ыг гар табигдаһан бүтээлгэнүүдэй, үгэгээ ойлгуулгуудай үндэнөөр элгуулгуудаар советүүн германиин үрэ тулаалин алиндань ашатай ...ай харилсаае саашаа ...ргүүхэын түлөө ороноой арадуудай ажабайдалай аша туһада харюусана гэжэ нэгэн һаналтайгаар мэдүүлбэ.

Советскэ Союзай болон ФРГ-гэй хоорондо хүршэ ёһоной, али алиндань ашатай туһатай харилсаа, холбоо тогтоохо гээшэ Европо түбиндэ, бухы уласнооорондын оршом соо тогтууритай байдал хангалгын ехэ нүхэсэл болоно гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглээ. Энэ харилсаа холбоогоо гүнзэгырүүлэн хүргөөхын тула уласнооорондын түгшүүрилые һуларуулха, Европодо сэрэгүүдэй урда урдаһаа зүришэн байлгаар, илангаяа ядерна буу зэбсэгээр тохёолдуулагдаһан аюулые бага, болгохо талаар хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха шухала.

Дайнай аюулые зайсуулан сараха, шахардуу байдалые һуларуулха, бусад гүрэнүүдтэй амгалан ёһоной холбоо барисаагаа хүргөөхэ талаар шэглүүлэгдэһэн совет гадаадын политика шууд сэхэ юм гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглэбэ.

Уласхооорондын байдалые сөгнөхэдээ, буу зэбсэгүүдые хямжээлэшэгүй схээр, ямаршье үндэнэ баримтагүйгоор бүтээлгэ, бусад оронуудай газар дайдые хэн нэгэнэй түсэблэжэ байһан ядерна дайнда шэлжэн оролгын газар болгожо, хэрэглэхэ гэһэн һанаашалга Европын арадуудта ямаршье һайн юумэ үгэхэгүй уласхооорондын хүгжэлтын хараа шэглэл болоно гээд найдажа байһанаа Л. И. Брежнев мэдүүлээ. Советскэ Союз ядерна буу болохоор шүлөөлхэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглэ. Эдэ хооредоонууд һаяар һайн үрэ дүнгүүдые асаржа, үгэеэ сэйлгосоһоной үндэнөөр Европодо хоёр талын ядерна буу зэбсэгүүдые хорооxо арга олгохо юм гээд тэрэ найдана.

Мүнөө үедэ арсалдаа хёмороонуудые, түгшүүрилые гаталан дабаха, эб найрамдалай үндэнэ һуурине бэхижүүлхэ зорилготойгоор үрэнүүдэй хооронды үргэн хөөрэлдөө хэхэ гээшэ айхабтар ехэ үлха шанартай байна гэжэ Л. И. Брежнев, И. Рау тэмдэглэбэ. Хөөрэлдөөнтэ хабаадагшадай этигэжэ байһанай ёһоор, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй Германиин Федеративна Республикада ошохоёо байһан үшаар, федеральна канцлер Г. Шмидт болон ФРГ-гэй бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадтай тэрэнэй хэхэ хооредөөнүүд энэ талаар горитой үүргэ дүүргэжэ шадаха байна.

Хөөрэлдөөн үнэн зүрхэнэй, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрбэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалгша А. М. Александров, ФРГ-гэй хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура түлөөлхэ этигэмжэтэ Х. Хубер, Хойто Рейн-Вестфали гэдэг газарай правительствын статс-секретарь Р. Крумэнк хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

(ТАСС).

ХАНИ БАРИСААНАЙ ДЕКАДА

Аха дүү арадуудай хамтын зохёол бүтээлнүүдэй декада совет-болгар хани барисаанай толотомо жагсаал болон тодорбо. КПСС-эй XXVI ба БКП-гэй XII съезднүүдтэ зорюулагдаһан энэ харалга октябриин 21-дэ Чайковскийн нэрэмжэтэ концертын залда түгэсэбэ. Хоёр ороной искусствын уран бэлигтэн тэрээндэ хабаадалсаа.

Декадын үедэ олон һонирхолтой үйлэ хэрэгүүд үнгэргэдөө. Москвада, Киевтэ, Минскдэ ба Кишиневто совет болон болгар кинематографистнуудай суг бүтээһэн фильмүүд харуулагдаа. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ СССР-эй Үгүүлэнэй библиотекэдэ номуудай выставкэ нээгдэнэн, харин Горькийн нэрэмжэтэ үйлсөөрхи выставкын залда болгар уран зураша Х. Бабиковай СССР-тэ байха үедөө байгуулһан бүтээлнүүдтээ москвагайхид ба айлшад танилсаа.

(ТАСС).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ЭБ НАЙРАМДАЛДА ДУРАТАЙ ЛЕНИНСКЭ ГАДААДЫН ПОЛИТИКА МАНДАХА БОЛТОГОЙ!

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ЗОХЁОН НАЙРУУЛҺАН 80-дахи ОНУУДАЙ ЭБ НАЙРАМДАЛТА ПРОГРАММА БОДОТО ДЭЭРЭЭ БЭЕЛЭГ ЛЭ!

(КПСС-эй ЦК-гай Урянууднаа).

СОФИДА БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

СОФИ. (ТАСС). «Болгариин үүрэнэй үдэрые»—Болгариин үүрэнэй эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 1300 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баярай үдэриүүдэй нэгэн болгон Болгари тэмдэглэжэ байна. Тиимэ баярай суглаан октябриин 20-до Софида болобо. Тэрээндэ 100 гаран ороной, хэдэ хэдэн уласхооорондын эмхинүүдэй делегацинууд болон түлөөлэгшэд хабаадаа. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов түрүүтэй СССР-эй делегаци байлсаа.

БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Үүрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ Т. Живков элидхэл хэхэдээ, нигэжэ мэдүүлээ: болгар арадай олон зүүн жэлэй хүгжэлтын дүнгүүд арадай засагай тогтоогдоһоор 37 жэлэй ойн жэлдэ согсологдожо байна. Болгар арад өөрынгөө хүгжэлтын тон шухала асуудалнуудые шийдхэхэ арга социализмын ашаар олонхой. БКП-гэй хүтэлбэрн доро болгар арадай туйлаһан бухы амжалтануд бүгэдэ нинтын баялиг болонхой гэжэ мүнөө бүриг эрхэтэйгээр хэлэжэ шадаха байнабди.

Османска дарлалтаһаа ороннемнай сүлөөрүүлһэн ород аха дүүнэртээ заха хизаргүй ехэ баяр баясхалантай байһанаа болгар арад мүнөөдэр үшөө дахин элирхэйлнэ. Тэрэшэлэн Совет Армиин шийдхэхы туһаламжаар Болгариин түүхэдэ шэнэ хуудаһа нээгшэ социалис революциис манай арат мандуулһан байгаа гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ.

Социалис оронуудай аха дүүгэй бүлдэ ороһомной Болгариин Арадай Республикада шийдхэхы удха шанартай байна гэбэ.

Удаа тэнь В. В. Кузнецов заседанида хабаадагшадай зүгһөө ханн халуунаар үгтагдан, үгэ хэлээ.

Энэ ушараар дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нухэр Л. И. Брежневэй үмэнэһөө таанадта, хүндэтэ ханинар, таанадаар дамжуулан Эхэ ороннойтнай бухы ажалшадта үнэн зүрхэнэй амаршалга, эртэ үрдын түүхэтэ Болгариин газар дээрэ хүргэлтэ түгэс социалис общество байгуулха хэрэгтээ шэнэ амжалтануудые туйлаха хүсэлэнгүүдые дамжуулнаб гэбэ.

Үнэн холын хани барисаанай һудал һабагшанууд манай ороннае Болгаритай холбоно. Болгар арад сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэлдээ манай арадай хани ёһоной бата туһаламжада нэгэнтэ бэшэ түшэглэдэг байһанинь мэдээжэ. Үнгэрэгшэ зүүн жэлдэ османска дарлалтаһаа сүлөөрүүлгэ, фашис диктатурые унагаалга ород-болгар, совет-болгар аха дүүгэй холбооной түүхэбэшэгтэ хэтэ мунхэдөө оронхой.

Социалис Болгариин туйлалтанууд Болгариин коммунистнуудай ажал ябуулгатайнь, Болгариин Коммунис партиин, уласхооорондын коммунис болон худэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша нухэр Т. Живков түрүүтэй Центральна Комитедэй политикатай таһаршагүй нягта холбоотой. Арад зонтой партиин нягта нэгэдэл — ерээдүй тээшээ танай ороной ажалшадай найдамтайгаар харадаг түгэс этигэлэй гол эшэ үндэнэ болоно.

Бүрин тэгшэ эрхын, харилсан этигэлсэлгэлэй, үнэн зүрхэнэй хани барисаанай ба нухэдэй гүримаар харилсан туһалалсалгын гол ёһонуудые, социалис интернационализмын гол ёһонуудые үндэнэ болгодог совет-болгар харилсаан — социалис оронуудай хоорондын үнэн бодото аха дүүгэй холбооной жэшээнүүдэй нэгэн болонхой,—гэжэ Совет делегацийн түлөөлэгшэ үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шийдхэдэринүүдые дэлгэрүлхын төлөө

АЛМАЛТА, АРЬБАЛАЛТЫН ЖУРАМ ШАНГАДХАХА

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэл хадаа партийн экономическа хараа түсэбүүдые бэлэдхэгдэн харюусалгата шата болоно. Энэ хугасаа соо арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хугжэлтые түргэдхэхэ зорилго табигданхай. Тингэжэ, жэшээнь, арбадахи табан жэлдэ түйлагдаһанһаа промышленна продукци 30 процент, худөө ажахын продукци 70 процент ехээр ургалта абахаар хараалагдана. Үйлэдбэрийн ургалта хадаа гол түлэб ороной үйлэдбэрилгын бүхы нөөсэнүүдые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэһэнэй ашаар түйлагдаха юм. Энэ, нухэр Л. И. Брежневэй хэлэһэнэй ёһоор, партийн экономическа политикын гол үндэһэн болоно бшуу. Энэл хэрэгтэ ажалша коллективуудэй эдэбхи үүсхэл, партийна организацинуудай бүхы эмхидхэлэй худэлмэри, капитальна һомолологонууд гэхэ мэтэ булта зорюулагдаха зэргэтэй.

Энээнһээ уламжалан арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бүхы нөөсэнүүдые алмаха, арьбалха талаар онсо тодорхой зорилгонууд табигдана. Жэшээнь, арбадахи табан жэлдэ жэл бүри дунда зэргээр 25 миллион тонно түлишэ алмагдаһан һаа, мүнөө жэлдэ энэ тоое 35 миллиондо хүргэхэ зорилго табигдана. Тэрэшэлэн арба гаран миллион тонно гэхэ гү, али арбадахи табан жэлэйхинээ 1,5 дахин ехэ металлопрокат алмагдахаар хараалагданхай. Мүн бусадшье нөөсэнүүдые алмаха талаар тодорхой даабаринууд үгтэнхэй. Гэхэтэй хамта, эдэ даабаринууд хадаа заатагүй дүргэгдэхэ ёһотой, эгээл дүтын хараа гээшэ гээд ойлгогдохо ёһотой.

Арбадахи табан жэлэй үедэ республикын промышленностьда үйлэдбэри тургэдхэн хугжөөхэ талаар нилээд ехэ худэлмэри ябуулагдаа. Үйлэдбэрийн ашаг үрые дээшэлүүлхэ комплексно түсэбэй ёһоор хэдэн зуугаад эмхидхэлэй-техническэ хэмжээнүүд абтажа, 45 миллионһоо дээшэ түхэригэй экономическа ашаг олзо абтаа. Промышленностьдахи ажалые электрын эльшэ хүсөор хангалга 18,6 процентээр дээшэлһэн байна. Статистическэ мэдээсэлнүүдэй ёһоор тухайлхада, Буряадай промышленностьда үйлэдбэрийн ашаг үрые дээшэлүүлгэ гүйсэд эхилээ гээд тэмдэглэмээр. Түлишынэнергетическэ ба бүсад нөөсэнүүдые алмаха, гамтайгаар ашаглаха талаар горитой худэлмэри ябуулагдана.

Тингэжэ, жэшээнь, 1980 ондо 2,5 процент электрын эльшэ хүсэн, 2,2 процент дизельнэ түлишэ, 0,5 процент автомобильна бензин болон бүсад материал алмагдаһан байха юм. Байгша оной туруушын хахад жэл соо 9,5 миллион киловатт-час электрын эльшэ хүсэн 3,5 мянган гекалори дулаан алмагдаа. Олохон предприятинууд түлишэ, тоһодолгын материал, металл болон бүсад эдүүдые алмаха талаар нилээд дуршэлтэй болонхой.

Гэхэтэй хамта республикын арадай ажахыда түүхэй эдэ, түлишэ, электрын эльшэ хүсэ алмалга мүнөө үеын эрилтэдэ. КПСС-эй XXVI съездын хараалһан хэмжээндэ үшөөл хүрэнэгүй гээд тэмдэглэлтэй. Республикын олохон предприятинууд болон барилганууд дээрэ алмалтын нөөсэнүүд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Үйлэдбэрийн хаядаһанууд һуулаар ашаглагдана. Эльшэ хүсэ ба эддэб нөөсэ алмаха технологическа процессууд үйлэдбэридэ удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Энэ талаар ашаглагдаагүй арга болмжонууд үшөөл олон.

Һуулэй жэлнүүдтэ түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые алмаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ асуудалаар республиканска ба районно комиссинууд худэлдэг болонхой. Гэбэшье тэдэнэй худэлмэрийн ашаг үрэнь үшөөл бага. Электрын эльшэ хүсэнэй гаргаша дээшэлнээр. Тэрэ мүнөө бүхы нөөсын 12 процент болонхой. Энэ хадаа бүхы колхоз, совхозуудта гаргашалагдаһан эльшэ хүсэнһөө 2 дахин шахуу ехэ. Харин алмалта оройдоол 2 процент бшуу.

Түлишэ гаргашалгашье ехэл боложо байнаар. Арбадахи табан жэл соо промышленна үйлэдбэрийн хэмжэн 16,2 процентээр дээшэлһэн һаань, түлишэ гаргашалга 53 процентээр, барилга дээрэ—65 процентээр, худөө ажахыда—16 процентээр ургаһан байна. Тиихэдэ котельнэ болон пеэшэнүүдэй түлишэ 1,6 процентээр гэхэ гү, али 28 мянган тонно ехээр галдагдаа. Республикада бүхы предприятинуудай 11 процент хэмнэ үлүү түлишэ галдаһан, 6 процентнь—дулаа, 8 процентнь электрын эльшэ хүсэ гаргашалһан байха юм. Энэ нэн түрүүн Гусиноозёрско ГРЭС, Улаан-Удын ТЭЦ, «Бурятстройматериалы» нэгэдэл, Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат гэхэ мэтэ коллективуудые нэрлэлтэй. Түс коллективуудтэ алмалта, арьбалалтын талаар мүртэй худэлмэри ябуулагданагүй. Тиин энэ үнгэргэшэ жэлдэ 1979 онойхитой жэшэхэдэ, дулаанай эльшэ гаргашалга 60 процентээр дээшэлһэн байна.

Зарим предприятинууд электрын эльшэ хүсэ гаргашалха нормоёо баримталагүй. Тингэжэ хахад жэл соо электрын эльшэ хүсэ гаргашалгын лимит 12 миллион киловатт-часаар үлүүлэгдэһэн байна. Тэдэнэй тоодо худөө ажахын министерствэ, Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй, «Бурятцелинстрой» трестын түмэр-бетон зүйлнүүдэй заводууд, хилээмэнэй продуктнуудай управлени гэхэ мэтэ оролсоно. Мүн тиихэдэ «Бурятэнерго» управлени 15 предприятида дулаа, 236 предприятида электрын эльшэ хүсэ лимитгүйгөөр үгэһөөр.

Республикын электростанцинуул түлишэ гаргашалгаа доошолуулха даабари дүүргэнэгүй, хэмнээ гадуур хаалуун үүрал хиидэ гаргадаг электрын эльшэ өөрынгөө хэрэглэмжэдэ гаргашалдаг байна. Олохи котельнэнүүд «хуушанайхяараа» худэлһөөр. Тэндэ дулаагаар хангалгын суудхэ бүхэнэй график табигдадаггүй, худэлмэрийн шэнжэлгэ хэгдэдэггүй байнаар. Түсхай шэнэ приборнуудаар хангагданагүй, түлишэ амнарталаглангүй, шэгнэгдэнгүй, мини лэ «байхын бараагаар» галдагдана. Халаан, вахтануудай хооронды социалис мүрысөөнэй дүнгүүд саг соогоо согсологдоногүй. Эдэнэй хойшолонгуудшье мэдээжэ ааб даа.

Республика дотор металлопродукци, ниангала хара металл, үйлэдбэрилгын ба хэрэглэлгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүд абтахаар болонхой. Металл прокат гамтайгаар ашагладаг түрүү предприятинууд бии. Жэшээнь, Улаан-Удын «Теплоприбор» завод үйлэдбэрийн технологи һайжаруулһанай ашаар 1980 ондо түсэбһөө гадуур 50 тонно металл алмаһан байна. Судна бүтээлгын завод 1980 ондо 156 тонно хара металлай прокат алмаа. Мүн локомотив-вагон заһабарилгын завод болон бусад олохон предприятинууд металл алмаха, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар нилээд дуршэлтэй болонхой.

Гэхэтэй хамта дутагдалнууд үшөөл олон. Ашаглагдаһан металлай тонно бүхэнэй тоогоор гаргадаһан хаядаһанай хэмжээн табан жэл соо 20 процентээр ургажа, 195 тоннодо хүрөө. 1975 онойхитой жэшэхэдэ, металл хэмнээ үлүүгээр гаргашалга 3,3 процентээр дээшэлжэ, аяар 6900 тонно болоһон байна. Детальнуудые бүтээлгын культура тулюурдана. Бүхы түмэрэй хаядаһанай 33 процент хибэдэһэн болгогдошодог байха юм. Эндэ «Электромашина», Сэлэнгэ-Дүүмын заһабарилгын-механическа, «Бурятферммаш» заводуудые нэрлэлтэй.

Үнгэтэ металл бүришье тулюураар ашаглагдадаг болонхой. Тонно бүхэнһөө 380 килограмм хаядаһанда ошоно. Гэхэтэй хамта энэ хаядаһанай хэмжээнэй ургажа байдагынь харамтай. Гансахан 1980 оной туршада үнгэтэ металлай хаядаһан 6 процентээр дээшэлһэн байха юм.

Арбадахи табан жэл соо булад шудхалаа гаргалга 21 процентээр хороо. Харин металлай гаргаща 73 процентээр дээшэлһэн байха юм. Авиационно. Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын-механическа, «Электромашина» заводуудта шэрэм шудхалгын үедэ хэ металлолом гаргадана.

Түмэрэй хаядаһан жэл ерэхэ бүри ехээр лэ гарана. Тэд тэрэнние хэрэглэлгэдэ анхарад табигданагүй. Арбадахи табан жэлэй үедэ түмэрэй хаядаһые үйлэдбэридэ дахин хэрэглэлгэ 8,4 процентээр доошолоо. Тиихэтэй хамта энэ хаядаһые ажаһуудалай хэрэглэмжын эд бараа гаргалгада хэрэглэбэл таатай байгаа бшуу.

Республикын машина бүтээлгын предприятинуудта бэлдхэлгын үйлэдбэрийн бүридэлые нарижуулха, оньһон тухеэрэлгэнүүдыень һайжаруулха, нарин шудхалаа болон хабтагар булад хэрэглэлгые үргэдхэхэ, мүн хара металлай ороондо хэрэглэгдэдэг зүйлнүүдые ниангаяа пластмасса, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ шухала болонхой. Бии байгаа нөөсэнүүдые ашаглажа шадаагүй байһан шалтагаанһаа товарна продукци худалдалгаһаа абадаг сэбэр олзо доошолно бшуу. Тингэжэ, жэшээнь, 1980 ондо. 1979 онойхитой жэшэбэл, сэбэр олзын оршонь 9 процентээр доошолһон байна.

Энэ хэрэгые заһахада боломорр:—промышленна предприятинуудай хангалгын ал, банда шанга эрилтэ табиха хэрэгтэй. Үйлэдбэридэ шухала хэрэгтэй материалнуудые бүхы талаарнь сэгнэн хангаха уялгатай зон тэндэ худэлнэ;

—Үйлэдбэрийн технологи ба бүтээдэг продукциня һайжаруулха;

— үйлэдбэрийн технологи ба худэлмэрийн шанар дээшэлүүлхэ. Эндэ нөөсэнүүд олон. Жэшээнь, Сэлэнгын заһабарилгын-механическа заводто гансал электрофильтрнүүдэй худэлөөгүй, мүн ондоо оньһон тухеэрэлгэнүүдэйнь муугаар худэлнэйнь шалтагаанаар жэлдээ 700 гаран тонно каустик хэмнээ үлүү гаргададаг байна;

—худэлмэришэ зоной эдэбхи үүсхэл бадараараа шухала. Арга нөөсэнүүдээ аша үрэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө зүбөөр эмхидхэгдэнэ социалис мүрысоос үйлэдбэрийн туйлаладашье, мүн хүшие үйлэдбэрийн эзэн ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэшье нүдөөлдэг гээшэ.

Энэ талаар олонхи предприятинууд ехэхэн дутагдалтай. 1980 оной дүнгөөр металл алмахын ороондо республика дотор 600 гаран тонно хэмнээ үлүүгээр гарзалагдаһан байна. Зүб тобшолол хэхээр лэ байгаа. Тэд энэ жэлэй дүнгүүдээр харахада, түсэбтэ даабари болзорто сагтаа дүүргэгдэнэгүй. Мүн тэрэл мэтээр котельнопешэнэй, дизельнэ түлишэ, автобензин болон электрын эльшэ хүсэ алмаха тухай олонхи коллективуудэй бодомжолхоор саг срээ. Энээнние хараадаа абан, өөнэд өөнэдынгөө коллективуудэй социалис уялгануудые баталхадаа КПСС-эй районно комитедууд бүхы тоо, баримтануудые наринаар шалгажа, арга болмжонуудтайгаа зэргэсүүлэн наринаар харахха уялгатай.

Үйлэдбэрийн нөөсэнүүдые алмаха, арьбалха хэрэгтэ республикын хангалгын эмхи зургаанууд, «Бурятэнерго» управлени, республикын Госплан онсо шухала үүрэгтэй. Харюусалгатай байха ёһотой. Энэ хэрэгые хинан шалгаха, зүбөөр бүтээхэ даабари тэдэндэл үгтэнэ бшуу. Тэдэнэй худэлмэрние мүнөө үедэ гүйсэд хангалтатай гэхын аргагүй.

Түлишын - энергетическэ, түүхэй эдэй нөөсэнүүдые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, алмалта арьбалалтын журам сахиха, эддэб гарза гаргаша усадхаха, ажахын тоосоо бэхижүүлхэ, шэнэ ашаг үрэ ехэтэй технологи нэбтэрүүлхэ талаар КПСС-эй горком, райкомууд, горрайгүйсэдкомууд тодорхой хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй. Мүн тиихэдэ үйлэдбэрийн нөөсэнүүдые гүйсэд хэрэглэхэ, арадай баялигые алмаха талаар шинтэ-политическэ, хүмүүжүүлгын ехэ худэлмэри ябуулха шухала.

Н. РОЗАНОВ,
КПСС-эй Буряадай обкомой промышленностин таһагые даагша.

НЭГЭ УГТАНАЙ ЭКИПАЖ

Хорин районой Хандагайн леспромхоздо модо зөөлгэ дээрэ олон түрүү экипажнууд худэлдэг юм. Эндэ И. А. Борисов, А. М. Павленко, В. С. Емельянов, А. Г. Холмогоров, А. Г. Казанцев болон бусадай экипажнуудые нэрлэлтэй. Леспромхозой парткомой секретарь Н. С. Хамархановтай хамта Павленкотэнэй гэр бүлэн экипажтай уулзаха гэлсэбэбди. Манай мантан томо «КрАЗ-да» дүтэлхэдэмнай, машинын жолоодо экипажай ахалагша Андрей Михайлович Павленко өөрөө һууба.

Андрей Михайлович наһаар залуу, мүнөө жэлдэ тэрэ гуша наһатай болоо. Гэбэшье ажалайнь амжалтануудта ямаршье дуршэл ехэтэй хүнэй атаархамаар. Тэрэ өөрынгөө дүү хүбүүн Александртай нэгэ экипаждa худэлдэг юм. Аха дүү хоёрой экипаж һараһаа нарада түсэбтэ даабарияа саг үргэлжэ дүүргэдэг. Халаан бүхэндэ гурба-дүрбэн эрьесэ хэжэ, дунда эзргээр зуу гаран кубометр модо зөөнэ.

Андрей, Александр Павленконуудай эсэгэ Михаил Прокопьевич энэл леспромхозой ветеран. Тэрэ урдань нилээд олон жэлдэ хүнлэ ашаата автомашинамуудые тайгын харгыгаар жолоодоһон намтартай юм. Эсэгынь наһаараа хэжэ ябаһан худэлмэри хүбүүдэйньшье зүрхэ сэдьхэл татаһан байжа болоо. Мүн эхэньшье — Февронья Семеновна — леспромхоздо удаан саг соо худэлмэришэнөөр, модо бэлэдхэлгын мастераар худэлнэн юм.

Мүнөө тэрэ предприятиингаа хамһабарийн ажахые хүтэлбэрилдэг юм. Худэлмэришэдые түдөө ажахын продуктнуудаар хангаха уялгатай.

Эсэгынгээ хажууда автомашинада һуужа, тайгын ялхитай харгын утые нилээд хэмжэнэн, эхынгээ ажал дээрэ ошожо, модо бэлэдхэлгын талмай дээгүүр үхибүүн наһаяа үнгэргэһэн хоёр хүбүүд эрын бэе бэлэхдээ эсэгынгээ мэргэжэл шэнэнэн байна. Уялгата албанһаа бүсахадаа, удаа дараалан Улаан-Удын автонүргүүли дүүргэжэ, жолоошодой үнэмшэлгэнүүдтэй болоо.

Андрей Павленко юнэдэхи табан жэлэй дүнгөөр «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн нэрэ эзргэдэ хүртөө нэн. Бүри һаяхан тэрээндэ «Коммунис ажалай ударник» гэһэн хүндэтэ нэрэ эзргэ олгогдоо.

Мүнөө Андрей Александр хоёр ходо жэл удаагуур сугтаа ажаллана. Арбан нэгэдэхи табан жэлые эрхим амжалтануудаар түгэсхэхөөр зоригжонхой. Байгша оной найман һара соо 8501 кубометр модо зөөхэ түсэбтэй аад, аха дүү Павленконууд 12.041 кубометр модо зөөһэн байна. Жэл соо 19.000 кубометр модо зөөхэ гэһэн социалис уялга тэдэнэр абаад, эршэтэй шударгыгаар худэлнэ. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһандань бата этигэмээр. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр автомашинаяа һайн мэдэдэг, тэрэнээ наринаар абажа ябадаг турууштуул юм.

Г. ГОМБОЕВ.

Михаил Махасаевич Шалуев Хэжэнгын районой Загаһатын совхоздо хонишоноор худэлдэг. Тэрэнэй отара Хажуу булаг гэжэ газарта байрлана. Дүй дуршэлтэй хонишон энэ жэлдэ зуун хонин бүриһөө 105 хурьга абажа, хонин бүриһөө 5,6 килограмм нооһо хайшалһан байна.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КОММУНИСТ ТУХАЙ хоорооН

НИИТЫН ДААБАРИ

Володя Антонов хара багаар үнэшэржэ, хүүгэдэй байшангуудта өөдөө болоһон намтартай. Эдир залуһаа техникэдэ угаа шуналтай һэн. Уссурийск хотодо фабрично-заводской училищи дүүргэжэ, техническэ тухеэрэлгэнүүдые заһабарилдаг слесарийн мэргэжэлтэй болоод, заводто худэлжэ захалба. Тэрэл үедөө комсомолдо оробо. Удаань Совет Армида уялгата албала хэһэн.

Бүхэли удэрөөрөө сэрэгэй һуралсал хэжэ эсэбэшье, албанһаа табигдаад, ухаалан зохёогшын мэргэжэл шудалхаб гэжэ байжа казарма соогоо унтахынгаа урда тээ залуу хүбүүн шэбшэдэг һэн.

Зүгөөр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эдэ түсэбүүдыень гансата хойшолуулжархиба. Удаа дараагаар гүйлтануудые үсэд нэтэрүүгээр барилһанай һүүлээр, старшина Антонов Баруун фронт эльгээгдэбэ. Ковель хото сулөөлхын түлөө байлдаануудта орохынгоо урда тээ Антонов Коммунис партийн гэшүүндэ абтаһан байна...

Эрэлхэг зоригтойгоор дайсантай тулалдаһанайнгаа түлөө Алдар Солын гурбадахи шатын орденоор шагнагдаһан сэрэгшэ Антонов 1946 ондо түрэл нютагаа бусажа, Тимлюйн цементын заводто худэлдэг болобо. Тэрэ гэһээр олон жэл үнгэрөө. Юрын слесарьнһээ ураалай хүсэ ашагладаг цехэй участогай механик хүрэтэр Владимир Алексеевич Антонов ургаба. Эдэ жэлнүүдэй үедэ цемент үйлэдбэрилэгшэдэй гэр байрануудые болон соёлой объектнуудые таһалгаряагүйгөөр дулаагаар хангаха зорилгоёо тэрэ жэншэдгүйгөөр дүүргэнэ.

Ажалай хажуугаар партийна даабаринуудые Владимир Алексеевич эрхимээр дүүргэхые оролдодог. Өөрынгөө цехтэ олон жэлэй туршада политинформаторай уялга даажа ябадаг. Партиингаа удха түгэлдэр үгые хүн зондоо хүргэхэ хүсэл эрмэлээл бүри армида байхадань бии болоод, саашадаашье энэ уялгаяа тэрэ мартангүй ябаа.

Өөрынгөө хөөрэлдөөнүүдые Владимир Алексеевич ехэ һонирхолтойгоор үнгэргэдэг. Эрдэм мэдэсэсэ саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ. Хүн зоной дунда ойлгуулламжын худэлмэри ябуулха талаар дүй дуршэл ехэтэйшье һаа, үүлзалга, хөөрэлдөөн бүхэндөө тон нарийнаар бэлдэдэг.

Үгэ хэлэхэдээ, ямар темэнүүдые тэрэ шолэдэг бэ гэбэл, коллективэйнгээ ажал хэрэгүүдтэ сэхэ хабаатай асуудалнуудаар хөөрэлдөө үүсхэдэг байха юм.

Владимир Алексеевич нмагтал политинформаторай уялга дүүргэдэг гэжэ һанаа һаа, алдуу болохо. Олон жэлэй туршада микрорайондохи домовой советэй түрүүлэгшын уялга дүүргэнэ. Хуули ёһо сахилгын пунктнуудай дэргэдэхи олоннитын советдүүдэй эмхидхэгдэхэдэ, Антонов эндэшье эдэбхитэйгээр хабаадаа. Эдэ жэлнүүдтэ домовой советэй түрүүлэгшэ ажаһуугшадай суглааануудые хэды оло дахин үнгэргөө гээшэб. Хамтын байра байдалай ёһо гүрим бүдүүлигээр эбдэдэг. Намуу нальхай ябадалтай тэрэ эрит шүүд тэмсэдэг байгаа. Эндүүрһэн заримашуултай даамай даруугаар хөөрэлдэжэ, һэшхэлдэнь хандажа, зүб харгыда гараха ябадалдань туһалдаг һэн.

Гадна В. А. Антонов ажал дээрээ эдэбхитэй үрлан нарижуулагша, ухаалан зохёогшо гэжэ суурхадаг юм. Үрлан нарижуулгын талаар олон арбаад дурадхалнуудые тэрэ оруулһан байха. Технологийн талаар хангалгые һайжаруулгада, дулаанай болон электрын эльшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые зүбөөр ашаглалгада, мүн заһабарилгын худэлмэрийн үнэ сэнгые хямдаруулгада эдэ дурадхалнууд шэглүүлэгдэнхэй. Жэшээнь, нёдондо тэрэнэй үүсхэлээр бөлыницын комплексые дулаагаар хангалга эрид һайжаруулгадаһан байна.

Владимир Алексеевичэй дүүргэдэг нинтын бүхы уялгануудые тоолобол, хайшан гээд наһатай болоһон энэ хүн эдэ бүгэдые туйладаг юм гэжэ гайхахаар байдаг. Харин коммунист Антонов энэ ажалаа сэгнэхэдээ, наһан соогоо дүүргэхэ зайлашагүй үүргэмни гэжэ тоолодог юм.

В. АСОНОВ.

ШУБУУШАДАЙ ЗҮБЛӨӨН

Республикын шубуу үсхэбэрилгын промышленностиин ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн октябриин 20—21-дэ РСФСР-эй Худөө ажахын министерствэдэ болобо. КПСС-эй XXVI съездын шийдхэбэринүүдэй үндэһөөр арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ талаар предприятинуудай коллективуудэй бэелүүлһэн худэлмэриин дүнгүүд зүбшэн хэлсэгдээ.

Республика дотор шубуу үсхэбэрилгые промышленна үндэһэ һуури дээрэ табилга хото городууд болон промышленна түбүүдэй хүн зоние үндэгөөр, шубуунай мяхаар хангалгые һайжаруулха арга олгоо гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Хэрбээ 1975 ондо 17,3 миллиард үндэгэнэй үйлэдбэрилэгдэдэг байгаа һаа, 1980 ондо 26,8 миллиард үндэгэ суглуулжа абтаа. Шубуунай мяха үйлэдбэрилгэ 390 мянган тоннohоо 861 мянган тоннодо хүргэгдэбэ.

Үйлэдбэриин технологиие нарижуулһанай, тэрэнэй хүсые һайнаар хэрэглэһэнэй, эрдэм наукын ба түрүү дүй дуршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлһэнэй ашаар иимэ үрэ дүнгүүд туйлагдаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлгын гол шэглэлнүүд тодорхойлогдоо.

КПСС-эй ЦК-гай худөө ажахын таһагые даагшын орлогшо В. К. Онисовец, РСФСР-эй худөө ажахын министр Л. Я. Флорентьев зүблөөнэй худэлмэридэ хабаадалсаа.

(ТАСС).

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

ТОДОРХОЙ ТОБШОЛОЛ ХЭГДЭНЭ

Эдэ удэрнүүдтэ колхозоймнай ургэн ехэ тарялан дээрэ харюусалга ехэтэй худэлмэриин халуун амисхаал эршэдэжэ, ургаса хуряалгамнай дүүрэнхэй. Тингэжэ тарялашадай алтан шаргал шэнинсээ амбаартаа оруулжа, һолоомоёо суглуулжа, нинтынгээ адууһа малай үбэлэй байрада абаашаад, ерэхэ жэлэйнгээ ургасын үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэжэ бэлдээд, намарайнгаа наар хахалжа дүүргэнэн байха юм.

Һуулэй жэлнүүдтэ сагай уларилай таарамжагүй байһаниньь мэдээжэ ааб даа. Энээнһээ боложо, бидэ, газарай ээзд, жэл бүри тарялнай үндэр баян ургаса ургуулжа шаданагүй гээшэбди. Тохёолдоһон энэ бэрхэшээл илангаяа манай районой ажахынуудта тон ехэ шалгалта болоо. Юуб гэхэдэ, Мухар-Шэбэртэмнай үһаар баян гол горхон үсөөн хамнай даа. Тиимэһээ бүлүүр станцинуудые тодхожо, газар тарялангаа ундалуулха арга бидэндэ байдаггүй шахуу. Гансал сабшалангайнгаа захаар үрэмдэгдэнэн худагуудһаа уһа бүлэжэ, үбэлдөө, мүн хабартаа тошо халядаг гээшэбди. Харин тарялангаа нигэжэ уһалха аргагүйбди. Тиимэһээ сагай уларилда тааралдуулан, зохид агротехникэ хэрэглэхэ гэжэ оролдонобди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ манай «Коммунизм» колхозой тарялашад 4150 гектарта ороонoто ургамалнуудые тариһан байна. Сагай уларилай таарамжагүй, муу байһанһаа болоожо, байгша ондо оройдоол 2220 гектарай тарла хуряажа абабабди. Бусадынь гандажа, хосоршоо юм. Тингэжэ гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 14 центнерһээ дээшэ ороонoн абтажа, хамта дээрээ 32 мянган центнер тарялан ажахымнай амбаарта ороонoн байна.

Зарим газарһаа яһала һайн, баян ургаса абтаа. Жэшээлхэдэ, Заганай-Хүшэгэр гэжэ газартахи 237 гектар наар дээрэ шэнинсэ тариһан байгаабди. Тэндэһээ гектар бүриин дунда зэргээр 21,8 центнер ороонoн суглуулагдаа. Мүн ондоошье полинуудһаа гектарай 18-20 центнер хүрэтэр ургаса хуряагдаһан байха юм.

Манай колхоздо тарялашад хуряалгымнай худэлмэри комплексноор ябуулагдадаг заншалтай. Ушар нимэнээ, байгаалиин эрхэ байдалда тарялагаа амяарлан хуряахада таарамжатай гээшэ ха. Бидэ ажалаа нигэжэ эмхидхэдэгбди. Хуряалгын томохон звенонуудые байгуулаад, хадагалха полинингоо тарла хаража, шалгажа үзөөд, амяарлан хуряадагбди. Тиихэдээ тарла хадаха, баалаа суглуулжа сохихо ажалай хоорондохи саг болзорые схээр алгасалдуулхагүйе оролдодогбди.

Мүнөө жэл олохон комбайнерууднэй оролдосотойгоор ажаллаа. Хүшэр хүндэ, харюусалга ехэтэй худэлмэриин үедэ дүй дуршэлоор баян механизаторнуудтай урда мэтэ шалгардаг байгаа. Жэшээлбэл, С. С. Барабанщиков, Н. Д. Васильев болон М. К. Оленников гэгшэд эрхимлэжэ гараа. Эдэ нухэднай тус тустаа 2300—2500 центнер ороонo сохижо шадаа. Гадна райгүйсэдкомой худөө ажахын управленин инженер А. М. Сысоевой хүтэлбэрилдэг звеногойхид эмхитэй ажалаараа суурхаба. Тэдэнэр комбайнуудаа техническэ талаар тон һайнаар хангажа, худэлмэриин халуун хаһада бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаһан байна.

Комбайнуудай али нэгэ полини тарла хурламсаар, тэндэхи һолоомо суглуулжа, һурилхэ, мүн малай үбэлэй байрада зөөдэг тусхай звено худэлмэрисэ эхилдэг гээшэ. Энэ звенодо һолоомо суглуулдаг хоёр, үшөө һурилдэг хоёр-хоёр тухеэрэлгэ, нэгэ тармуур болон томо гэгшын тусхай тэргэнүүдтэй табан трактор даалгадажа үгтэнхэй. Тингэжэ механизаторнууд бүтээсэ ехэтэйгээр худэлмэрилжэ. 1000 гаран гектарай һолоомо суглуулжа, малай үбэлжөөндэ зөөжэ абаашаһан, мүн полини захада һурилһэн байна. Энэ худэлмэри мүнөошье үргэлжэлһоор.

Тарла хуряалгын комплексын үшөө нэгэ шухала худэлмэри гэхэдэ, намарай наар хахалалга мүн. Энэмнай баһа аргагүй харюусалга ехэтэй худэлмэри гэжэ бидэ тоолонобди. Тиимэһээ һолоомоной суглуулагдажа абтан сасуу, намарай наар хахалжа захалдаг юм. Жэшээлхэдэ, мүнөө жэл намарай наар хахалха худэлмэридэ 12 трактортай звено хабаадуулагдаа. Мүнөөдэрэй байдалаар манай колхоздо 1800 гектар намарай наар һайн шанартайгаар бэлдээд байна. Тус худэлмэридэ Н. П. Оленников, А. В. Толокнов (хоюулан тус тустаа хүсэ ехэтэй К-701 тракторта худэлмэрилдэг) онсо шалгараа. Тэдэнэр энэ хугасаа соо бүхыдөө 500 гектарһаа бага бэшэ намарай наар хахалһан юм.

Намарай сагта манай тарялашад ургасаяа хуряаһаар һанаагаа амардаггүй. Ерэхэ жэлэйнгээ ургаса тухай һанал бодолоо табидаг заншалтай. Тингэжэ бидэ эдэ удэрнүүдтэ ороонoто ургамалнуудай 3000 центнерһээ үлүүтэй үрэһэ бэлдээд байнабди. Бүхыдөө ажахыдамнай 10 мянга 500 центнер үрэһэн хаагдаха түсэбтэй юм. Энэ зорилгоёо дүүргэхэ арга боломжо бидэндэ бии.

Баян ургаса абахын түлөө манай колхоздо жэл бүри бага бэшэ худэлмэри ябуулагдадаг гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Нэн түрүүн газараа тон һайн шанартайгаар, илангаяа саг болзор соонь элдүүрилхые оролдодог гээшэбди. Жэшээнь, бүхы наараа эзэн ёһоор харуулһалжа, зунай сагта буртаг ногоонь хирэ-хирэ болоод лэ усадхажа, агротехникын эрилтээр элдүүрилжэ байдагбди. Жэшээлхэдэ, июль ба августын һүүлээр наар дээрэмнай заабол культивацни хэтдэдэг.

Гадна намарай наар түшаа тогтожо хэлэбэл нимэ. Олон жэлэй туршада ажаглахада, октябриин 20-ноо оройтонгүй хахалагдаһан намарай наар манай эндэхи эрхэ байдалда һайн аша үрэтэй гээшэ. Тиихэдэ намарай наарта заабол минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан байгаа һаа, бүришье һайн. Бидэ хабартаа тарилгын урда тээхэнэ сэбэр, мүн намарайнгаа наар буртаг ногоонһоо сэбэрлэхээр борнойлдог, культивацни хэдэг байнабди. Тиихэдэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдадаг юм.

Баян ургаса абахын тула тарилгаяа саг болзортонь үнгэргэхэ эрилтэ табигдадаг. Бидэ шэнинсэеэ майн 15-наа оройтонгүй тариһабди. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ газарнай шиниг нойтоор элбэг байдаг. Хэрбээ энэ болзорноо оройтоболнай газарай хүрьһэн хаташадаг. Зунай эхинһээ бороогой ороогүй һаа, тарилгамнай гандажа эхилдэг. Энэ жэлэй хабар 4150 гектарта таригдаһан ороонoто ургамалнуудаймнай хахадынь гэхэ гү, али 1930 гектарайнь ургаса тэжээлдэ хэрэглэгдэхээр хуряагдаһан, зарим поли хуряагдангүйгөөр хахалагдаһан байха юм. Нигээд ерэхэдээ эртүүр таригдаһан тарялашадай ургаса һайн байжа, оройшог таригдаһан тарялан гандашоо. Нимэрхүү байдал ганса манай колхоздо тохёолдоһон бэшэ ааб даа.

Тарялашад ургуулха гээшэ тиимэ бэлэн худэлмэри бэшэ. Илангаяа ган гасуур болоһон һүүлэй эдэ жэлнүүдтэ бүришье бэрхэтэй байба. Тиимэһээ тарялашадай ажалда жэжэ юумэн огто байха ёһогүй гэжэ һанагшаб. Жэшээлхэдэ, зарим мэргэжэлтэд, тарялашад нэгэ гектарай хэды ороонo тариха нормо болон хэр зэргын гүнзэгыдэ ороонo, булахые шухалада тоодоггүй. Энэ хадаа тон буруу ябадал гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Сагай уларилай таарамжагүй байха бүри, бүхы юумэеэ хараада абажа, агротехникэеэ тон наринаар баримталха хэрэгтэй бшуу. Бидэ гектарай 6-наа 7 миллион хүрэтэр шэнинсыи ороонo, 3-3,5 миллион обёос таридагбди. Үрэһэ хүрэнгэеэ 7-8 сантиметр гүнзэгыдэ буланабди. Энэ манай харабтар хүрьһэтэй газарта яһала таарамжатай ха гэжэ тоолоноб.

Нигээл манай тарялашад мүнөө ургасаяа хуряажа дүүргээд, ерэхэ жэлдэ ороонo тарялашадай баян ургасын түлөө бэлэдхэлэй худэлмэри улам үргэнөөр ябуулна. Тиихэдээ урда жэлнүүдэйнгээ үрэ дүнгүүдһээ тодорхой тобшолол хэнэбди.

С. УИНЧ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой ахамад агроном.

Байгал журнал — манай айлшан

УНШАГШАДЫЕ УРМАШУУЛХААР...

ЗОХЕОХЫ ажалтай хүрэлцэ түрэл Коммунис[ти]ин зүглөө айхабтар шинжарал хандуулагдана. СССР-эй ЦК-гай Генеральнай секретарь Леонид Ильичи Брежнев ингэжэ хэлээ «Манай зохёохы ажалтай танилцуулгын залуу үеэ[н]ий улам найдвартай[г]аар ажалдаг, зохёодог болоо[н] ба[н]ди баярланабди. Бо[ло]ошоо бэлиг гээшэ тон[ог]ой даврададаг зүйл. [Ма]най литературнай, али искусствоо[н]ай бэлигтэ зохёолдо[н] а[н]ацнональна баяли[г]ан.

Зохёолые олоной [ан]ибтэрүүлхэ, бэлигтэй хүнүүдые эли[ргэ]ж, тэдэнэй зохёолнуудые уншагшадта хүргэхэ та[ла]ар Буряадай АССР-эй Зохёолшодой үлэнэйһоо [ха]радаа нэгэ улаа хэбт[эр] «Байгал» журналай редакциин хүдэлмэриг[ай] ялана ехэ ажалта[й] ба[й]даг юм.

Буряадай хүнүүдые [ал]ин ёноор хүмүүжүүлхэ[н]ий тулда, уран зохёолшодо[й] оруулжа байдаг, оруулжа[н]ай асуудалнуудые Уран зохёолшодой холбооной правлени[н]ий «Байгал» журналай редколлегиин суглаанда[а] хэ[л]эрэ ходо зүбшэн хэлдэг юм.

Өнгөрсөн 1981 ондо «Байгал» журналнай буряад зохёолшодой бүтээлые олониитэ уншагшадта нэбтэрүүлнээр.

Тэдэн жэлэй урда тээ, [ха]лон хэлэбэл, 1978 онд[о] журналай дэргэдэ [ба]ншагта библиотекэ суг[ар]даж, бүхы СССР-ий уран зохёолшодой [ба]ргуй авторнуудай гар та[ма]йгаар Байгал-Амарай [ха]ан түмэр замай барилгашадта барюулагдаа[н] һэн.

1981 ондо уран зохёолшо Гарма-Доди Дамбаевай «Эсэгэй дуран», Цырен-Дондок Хамаевай «Бэлшэр», Г. Дашабыловай «Гараса дээрэ», Дамдин Дамбиевай «Гонгор» гэһэн повестнууд толилогдоһон байна.

Дамдин Дамбиевай «Гонгор» гэжэ повесть хадаа уншагшадай анхаралые илангаа татаа ёнотой гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, энэ туужа тухай уншагшадай һанамжабэшэгүүд манай редакцида ерэһэн байна.

Дамдин Дамбиев энэ туужа соогоо Гонгор хубүүнэй орёо, хүнгэн бэшэ хуби заяан тухай гоёонгүй, мушхажа хүрмэнгүй, даруу зохидоор, хүнэй сэдьхэлэй хүдэлмөөр бэшэжэ шадаа. 1981 ондо үнгэргэдэһэн залуу уран зохёолшодой болон эхилэн бэшэгшэдэй XI конференциин дээрэ энэ повесть үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө бэлэй.

Ерэхэ 1982 ондо «Байгал» журналдамнай ямар зохёолнууд толилогдохоб гэжэ тобшохоноор хаража үзэе.

Уран зохёолшо Ардан Ангархаевай повестнуудые, бэшэһэн зүжэгүүдыень уншагшад, харагшад ялана һайн мэдэхэ бээ. «Алтан бэһэлиг», «Хадын орьёл», «Аршаанда болоһон найр», «Арбан табанай һара» гэһэн зүжэгүүдынь Гүрэнэй Хоца Намсараевай дэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай сценэ дээрэ табигдаһан байна.

Мүнөө уран зохёолшо Ардан Ангархаев «Мүнхэ ногоон хасуури» гэһэн романаа бидэндэ дурадханхай.

Хасуурита гэжэ ехэ бэшэхэн һуурында романай үйлэнүүд манай удэрнуудтэ боложо үнгэрнэ. Зохёолой гол геройнууд—мүнөө үеын хүнүүд. Тэдэнэрэй хуби заан юрын бэшэ. Ажабайдалда дайралдадаг орёо хүшэр бэрхэшээлнүүдые, хамтын ажалай хэрэгүүдые бидэнэр энэ зохёол соо эли тодоор харанабди.

1982 ондо манай «Байгал» журналай нэгэдэхи номерһоо энэ роман толилогдожо эхилхэ юм.

Мүн уран зохёолшо Цырен-Дондок Хамаев «Зүлгэ ногоон» гэһэн роман бидэндэ асаранхай.

Энэ нүхэрэй зохёолнуудые уншагшад ялана мэдэхэ ёнотой. Уран зохёолшо нилээд олон повесть бэшэнхэй. «Далижаһан дальбаранууд», «Үншэн хабһан», «Жалсаадай», «Үүрэгэр ерэһэн үер», «Ута намарай сэсэг» болон бусад туужануудынь олоной дунда мэдээжэ болонхой.

Мүнөө Ц-Д. Хамаевай бэшэжэ дүүргэһэн «Зүлгэ ногоон» гэһэн роман соо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу-ехэ дайнай һүүлээрхи байдал харуулагдана.

Тиихэдэ уран зохёолшод Б. Ябжанов, Ц-Ж. Жимбиев, Д. Эрдынеев, Ц. Галсанов болон бусад шэнэ зохёолнуудаа бидэндэ дурадхаад байна.

Аха дүү Монгол ороной уран зохёолшодой бүгээлнүүд журналда ходо толилогдодог. Монголой Арадай Республикын уран зохёолой үндэнэ һуури табигшадай нэгэн Дашдоржийн Насагдоржын түрэһөөр 75 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайндэр Монголдо энэ жэлдэ тэмдэглэхэ, Суута Д. Насагдоржын бэшэн «Улаан-Баатарһаа — Берлин хүртэр» гэһэн шулагөөр бэшэгдэһэн замай тэмдэглэл «Аха дүүнэрэй аялга» гэһэн гаршаг доро толилогдохонь. Энэ зохёолые поэт Чимит-Рэгзэн Намжилов оршуулаа.

Аха дүү арадуудай зохёолнууд манай журналда элбэгээр толилогдоно. Манай республикын Бэшүүр нютагһаа гараһан Виктор Ивановой «Хүшэр зам» гэһэн романые толилоо һэмди. Мүн ородой, дэлхэйн классигуудай зохёолнуудые буряад хэлэн дээрэ оршуулжа толилхо болоноби.

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шидхэбэринүүдээр зоригжоһон республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилгэшэд, тарыашад, малшад, механизаторнууд Эхэ ороондоо тарыа, һу, мяха, нооһо, үндэгэ элбэгээр тушаахын түлөө тэмсэжэ байнхай. Ажалай баатарнууд тухай очерк, репортаж, зураглалнуудые мүн гэ толилхо байнабди.

Буряад поэдүүдэй шүлэг болон поэмэнүүд журналайнмай хуудаһануудта бодото һуурияа эзэлхэ.

КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «Зохёохы ажалтай залуушуултай хэгдэхэ хүдэлмэрилтухай» гэһэн тогтоол бидэнние шангаар уялгална. Бэлигтэй залуу бэшэгшэдые элирүүлхэ, тэдэнние дэмжэхэ, зохёолнуудыень хэблэхэ талаар ехэшье ажал хэгдэнэ, саашаа даашье хэгдэхэ. Тэдэнэй зохёолнууд «Шэнэ нэрэ» гэһэн гаршаг доро толилогдожо байха.

«Авиаци, замбуулин, XX зуун жэл», «Хараасгай», «Тиог ёгто долгин». «Янза бүрийн һонин» гэһэн гаршатууд доромнай һонирхолтой, һургаал үгэмөөр зохёолнууд, материалнууд гаража баиха хараатай.

Хэнэйшье мэдэнөөр, республикын мэдэжэ уран зохёолшодой, композиторнуудай, уран зураашадай бүтээлнүүд, тэдэнэй һаһанай нэгэ ой тухан материалнууд «Манай литэ» гэһэн гаршаг доро толилогдодог гээшэ. Ерэхэ жэлдэ тиимэ материалнууд олон байха.

«Байгал» журналай редколлегиин номерһоо номер бүхэндэ, жэлһээ жэл бүхэндэ буряад уран зохёолой шэнэ үүтэлнүүдые хэблэжэ, түрэл литературынгаа хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулха гэжэ оролдоно, оролдохошье. Манай уншагшад хадаа эгээл хүндэтэй, эгээл сэсэн мэргэн шүүмжэлэгшэдшай гэжэ тооложоо ёноороо тоолоноби. Тиимэһээ журналаингаа таһаг, гаршаг бүхэнэй зохёолнуудые улам олон, удха түгэлдэр болгохын түлөө тэмсэхэ гээшэ манай нангин уялга болоно.

Мүнөө бүхы совет араднай урда урдынхиһаа, мүнөөдэр — үсэгэлдэрэйхиһөө, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиһөө улуу найнаар ажаллаха гэжэ шиидэд, социалис мүрысөөнэй дэлисые улам үргэдхэжэ байна. Тиимэһээ бидэнэр, уран зохёолшод, мүн гэ өөһэдынгоо хубитые оруулха, бүгэдэ арадай алхамнаа гээгдэхэ ёногүйбди.

Г. ДАШАБЫЛОВ,
«Байгал» журналай редакцийн харюусалгата секретарь.

Доржи ЖИГМЫТОВ

ЖАРГАЛ

Буряадай элшэһээ хүсэжэн болбосорһон,
Буряадай бодоһоо шэмэжэн дэлгэрһэн,
Буряадай тунгалагһаа ундалан һалбарһан
Арбан ногоон, сэсэг жэмэсүүд

Буряадта Буряадыем хэшэглэн шэмэглэнэ,
Буряадаг, голые угалзалан гоёоно,
Буряадта талаар, элдэн голосор
Буряадай дуу зэдэлүүлнэ.

Арбан ногоогоор бүрхөөгдэһэн дайда,
Буряадаг, жэмэсээр шэмэглэгдэһэн нютаг,
Буряадай дурые татахагүйб,
Буряадай сэдьхэлые хүдэлгэхэгүйб?

Буряадаар гэрэлтэһэн нютаг бүхэндэ,
Ногоогоор долгилһон газар дээрэ
Ямаа бүлэн жаргалаа эолгоно,
Малбүүд бүхэн заяагаа уттана.

Ямаа гангаар хангалтаһан талада
Адуунаа мал атарлан бэлшэнэ.
Ногоой тарлан эбхэрэн долгилно,
Ямаалан ажал бурьялан бусална.

Буряадта торгон Буряад орондом
Ногоод, басагад дураяа холбоно,
Ногоом, дуунай аблан соностоно,
Ногоон түрын үреэл дуулдана.

Ногоон булаг хэрьялуулһан дайдада
Ногоон гургалдай элин жэргэнэ,
Ногоолан сагай гэрэл туяарна,
Ногоосай жаргалай одон яларна.

Арбан ногоогоор долгилон байдаг
Буряадта дэлхэй ялагааш жаргалтайб даа.
Ногоон булаг дэбэрүүлэн байдаг
Буряадта газарнай ялагааш хэшэгтэйб даа!

Ногоог жэмэсээр һалбаран байдаг
Ногоогоо нютаг ялагааш сэнгэлиг бэ.
Ногоог зүрхыем туяатуулан байдаг
Ногоон ерээдүй ялагааш гэрэлтэйб даа.

Ногоон үндэр огторгойдомнай
Ногоон наран мүнхэдөө гэрэлтэнэл!
Ногоорлан һүүһан Буряад орондомнай
Ногоонай жаргал ходоодоо оршонол!

Н. Далбановай «Залуу паһан», «Уттамжа» гэһэн хоёр зураг эндэ барлагдаба.

Дагба РИНЧИНОВ

ҺАНААД ЖЭГТЭЙ БУСАА ҺЭМ

Лхасаран Линховоиндо зорюулһан буюк

Бомбейн мэрэй хүндэдэ
Могой байгаад сошоо һэм.
Буряад найраймнай хүндэтэ
Төөлэй шэбшэн хоноо һэм.
Наран улас намжараар
Загаһа шараа, шанаа һэн.
Намай дадал амтаараа
Омоли һөөргэм татаа һэн.

Алим, банан, ананас
Африкада элбэгшэ һаань.
Удангүйгөөр алирһаа,
Улир, мойноо һанаа һэм.
Хаанаш холын аянда
Хүндынь һайнда һуугааш
Сагаан эдеэн, буузаяа
Һанаад жэгтэй оусаа һэм.

Дорж ЖАМСАРАНОВ

ЭЛЭГ ЭЕЛЭЙ ЭЕЛЭЙ

Эелэй эелэй
Эелэй эелэй
Эелэй эелэй

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ҮНДЭР ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театр соо искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан үржадэр болобо. Эндэ КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Баднев баярай оршон байдалда амаршалгын үгэнүүдые хэлэжэ, Ажалай Улаан Тугай орденние СССР-эй арадай артистка, РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Л. П. Сахьяновада барюулба. Гүрэнэй ехэ шагналда хүртэһэн манай республикын мэдэжэ балерина баяр баясхаланиие хүргэн, үгэ хэлэжэ, саашадаа бүхы хүсэ шадалаа эрэшэдүүлэн ажаллаха байһан тухайгаа мэдүүлээ.

СССР-эй арадай артистын үндэр нэрэ зэргые олгоһон СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй грамота бэлигтэ дуушан К. И. Базарсадаевта баяр ёһололой хүгжэм доро барюулагдаба. Үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһондоо баяртай байһанаа мэдүүлэн, саашадаа олонациональна искусствын хүгжэлтэдэ өөрынгөө хубитые оруулхаар оролдохоб гэжэ сугларагшадые найдуулһан байна. Тус театрай бэрхэ дуушан Л. П. Левченкодэ РСФСР-эй арадай артистка гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Буряадай АССР-эй габьлата артист гэһэн нэрэ зэргэ олгоһон тухай Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй грамотануу театрай залуу артистнуудта барюулагдаһан байна. Тэдэнэй дунда залуу уран бэлигтэн — баледэй артистнууд Т. Муруева, Т. Дудеева, дуушад Г. Багадаев, Б. Петюк, Л. Шагдыров гэгшэдые нэрлэмээр. Энэ театрай залуу дирижёр В. Г. Галсанов Буряадай АССР-эй искусствын габьлата ажал ябуулагшын нэрэ зэргэтэй болоо. Мүн энэ театрай дуушан В. Я. Буруев Буряадай АССР-эй Республиканска шангай лауреат болоо гэжэ эндэ сонсохгодоо.

Комсомольск- на -Амуре, Хабаровск, Благовещенск хотонуудай хүн зониие гастрольнуудай үедэ һайнаар хангаһанайнгаа түлөө КПСС-эй Буряадай обкомой Хүндэлэлэй грамотаар тус театрай коллектив шагнагдаба.

Баярай суглаанай түгэсхэлдэ энэ театрай директор, РСФСР-эй искусствын габьлата ажал ябуулагша Д. Ш. Яхунаев үгэ хэлэжэ, гүрэнэй үндэр шагналда, нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэһэн артистнуудай дүнһоо баяр баясхалан хүргөбэд.

Б. ДОРЖНЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Л. П. Сахьянова, 2. Л. П. Левченко, В. И. Галсанов, Б. Н. Петюк.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

НАМАРАЙ ХАРАЛГА

Харгын-транспортна усалые һэргыдхын зорилгоор ба автотранспортые үбэлэй үедэ ашаглахын тула намарай тусхай харалга-шалгалта үнгэргэхэ тухай захиралта Республикын Министрнүүдэй Совет баталан абаба.

Захиралтын ёһоор байгша оной ноябриин нэгэнһээ гушан болотор республика дотор үнгэргэгдэхэ энэ харалгада Буряадай АССР-эй транспортна Эрхүү — Улаан-Үдэ гэһэн харгын, «Бурятавтодор» управленнүүд, республикын Худөө ажахын министерство, худөө ажахые үйлэдбэриин-техническэ талаар хангадаг Буряадай АССР-эй гүрэнэй комитет болон арадай депутадуудай районуудай, городской Советүүдэй гүйсэдкомууд хабаадахаар уялгалагдаба.

Харгы дээрэ усалта ушарал һэргылхээр соносхогдоһон һарын туршада республикын предприятинуудта, колхоз, совхозуудта тусхай комиссиг байгуулагдаха юм. Эдэнэр жолоошодой дунда ойлгууламжын, һэргылэмжын худэлмэри ябуулха үбэлэй үедэ машина техникын хэр зэргээр бэлдэгдэһэниень шалгажа үзэхэ болоно.

Мүн энэ һарын туршала республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай худэлмэрилэгшэд нинтын түлөөлэгшэдтэй суг. харгы дээрэ гэнэ усал һэргылхэ, сарахаар тусгаар шалгалта - рейд хирэ - хирэ болоод лэ үнгэргэжэ байхаар уялгалагдаба. Шалгалтада хабаадагшад жолоодой аян замдаа хэрэ ябаһан тухай хаража, гажа үзэхэ, һогтуугаа шина жолоодогшодые гыгаар хэтэрмэ түргэ гэхэ дуратайшуулые хэ. машина жолоодо хэгүй зониие бариж зорилготой.

Өөрынгөө ажалда сэхээр хандадаг жолоо мүн предприяти, колхоз хозуудай хүтэлбэрлэ соносхогдоод байна шалгалтада эдэбхи хабаадажа, нинтын эдбэгшэдтэй шанга ябуулха уялгатай.

Манай корр.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ЭЛИРБЭ

Районой һургуулинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр Хяагтада һаяхан суглаан үнгэрбэ. Худэриин һургуули (директорынь Б. Б. Жамцаев, партийна организацийн секретарь У. Д. Рампилов, месткомой түрүүлэгшэ Е. П. Бондаренко) дунда һургуулинууд соо түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй райкомой ба арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулсын Улаан туета, үйлэ бэлэгэ хүртэһэн байна. Харин Хяагтын-Адагай һургуули 2-дохи һуурида. Сухэ Баторай нэрэмжэтэ Хяагтын интернат һургуули 3-дахи һуури эзэлэ юм.

Найман классуудтай һургуулинуудай дунда Хяагтын найман жэлэй һургуули (директорынь Е. С. Матвеева, партийна организацийн секретарь Г. И. Чернышева, месткомой түрүүлэгшэ И. Н. Москвитина) түрүү һуури эзэлһэн байна. 2-дохи, 3-дахи һууринуудые эзэлһэн Үлзытын ба Үбэр-Хэрээтын найман жэлэй һургуулинуудта Хүндэлэлэй грамотануу, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Райсной түрүү булэг багшанарта, хумүүжүүлэгшэдтэ КПСС-эй райкомой ба арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой, гэгээрэлэй таһагай, профсоюзай райкомой Хүндэлэлэй грамотануу барюулагдаһан байна.

Суглаанай түгэсхэлдэ районой түбэй соёлой байшангай худэлмэрилэгшэд концерт харуулаа.

А. БАНЗАРАКЦАЕВ.

СПОРТ

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ

ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮДЫЕ СОГСОЛХОДО...

Хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр ехэ мүрысөөн һаяхан Фрунзе хотын «Спартак» булгэмэй стадион дээрэ болобо. Энэ мүрысөөн Москвагай XXII Олимпийн нааданнуудай хойто жэлэй үрэ дүнгүүдые согсолоо гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Ростов-на-Дону, Московско областийн Клин, Ставрополь, Алма-Ата, Кемерово, Караганда, Усть-Каменогорск, Новокузнецк, Улаан-Үдэ болон Фрунзе хотонуудай хүнгэн атлетикын олон зүйлые эрхилдэг зуугаад спортсмен «Алга» булгэмэй Түбэй советэй шанда хүртэхын түлөө бухэсоюзна XII заншалта мүрысөөндэ хабаадаба.

«Трудовые резервы» булгэмэй олимпийнскэ бэлэдхэлэй түбэй хүнгэн атлетикд Улаан-Үдэ хотые түлөөлхэдөө, хоёр удэрэй туршада болоһон шанга тэмсэлэй дүнгүүдээр гурбадахи һуури эзэлбэ.

Манай командаһаа 18-тай атлет Виктор Вихров арбан зүйлөөр мүрысэгшэдэй дундаһаа онсо шалгарба. Түрүүшын удэр тэрэ үндэрые харайхадаа, 204 сантиметрые гаталжа, Буряадай АССР-эй шэнэ рекорт тогтообо. Спортын мастерта кандидат Николай Суворовой тогтооһон амжалтые тэрэ нэгэ сантиметрээр үлүүлээ. Удаань 2 метр 08 сантиметр үндэрые харайхаар һэдэбэшье, арайл үрагшагүйдөө.

В. Вихров наймадахи зүйл хүрэтэрөө түрүү һуури эзэлжэ ябабашье, һүүлшын зүйлүүдтэ үрагшагүйдөөд, илалта туйлажа шадабагүй. Ургa тулан харайхадаа, 3 метр 60 сантиметр үндэрые абажа, хойшоо гарашаһан байна. Арбан зүйлөөр 7100 очко абажа, В. Вихров дурбэдэхи һуури эзэлхэ зуураа, спортын мастерта кандидадай норматив түрүүшынхеэ дүүргэһэн байха юм. Нигэжэ тэрэ Буряадай хүнгэн атлетикын түүхэдэ олон зүйлөөр хоёрдохи үрэ дүн харуулба бшуу.

Республикын шэнэ рекордсмен һаял хада 18-тай болоожо ябабашье, хүлэр шамбай бэтэй (195 сантиметр үндэртэй, 85 кг. шэгнүүртэй) юм. Саашадаа тэрэнэй бүри ехэ амжалта, илалта туйлаха байһаниинь элитэ.

Николай Суворов яһала һайнаар мүрысөө. Түрүүшын удэрэй дүнгүүдээр гурбадахи һуури эзэлбэ. 100 метрые 11.1 секунда соо гаталһан, утые харайлгаар 695 сантиметр абаһан байгаа. Гэбэшье хоёрдохи удэр дабалтатай 110 метрэ үрилдахадаа гэмэлтэжэ, түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэхэ аргагүй болоһон байна.

17-той бэлигтэй бэрхэ спортсменка Евгения Кузьменко долоон зүйлөөр мүрысхэдөө. 4009 очко абажа, наймадахи һуури эзэлбэ.

Индустриально-педагогическа техникумэй һурагша Марина Кочеткова, 19-дэхи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Галина Кашаева эдиринүүлэй булэгтэ мүрысөө. Тиихэдээ тэдэ тус тустаа нэгэлэхи болон гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байха юм.

Нигэжэ Буряадай хүнгэн атлетикэд энэ жэлэй спортын хабые тутасхэбэ. Сэхьиень хэлэбэл, энэ жэлдэ яһала урагшатай байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Республикымнай табан атлет—СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ, үшөө 4 хүн Россин командын гэшүүд юм. Гадна энэ жэлдэ республикын рекордууд 25 дахин шэнэлэгдээ. Эдэ бүгэдэ манай Буряад ороно «спортый хатанай» яһала хүндэтэй байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ. Буряадай хүнгэн атлетикын түгые үндэр дээрэ үргэжэ, бүри ехэ амжалта түйлахын тула тренер, мэргэжэлтэ бүхэн худэлмэридөө онсо харюусалгатайгаар хандажа, улам эршэмтэйгээр ажаллаха ёһотой.

Б. МИРОМАНОВ,
бухэсоюзна категориин судья.

ГАСТРОЛЬНООД БУСАБА

Буряадай республикын кукольна театр Ага нютагаар айлшалжа ябаһанаа һаяхан ерээ. Автономито округой Дульдаргын, Агын, Могойтын районуудаар һара тухай ябаһан байнад. Театрайхид В. Романовай «Мүнхын аршаан» гэжэ зүжэгые үхибүүдтэ харуулжа, ехэ хүнүүдтэ концертнэ программа дурадхаа. Зүжэгэй гараха үдэшэ бүхэндэ багаануул зал дүүрэн сугларжа, кукланууд-дай наада зугаае һонирхон харадаг байгаа.

Түрэл буряад хэлэн дээрээ гарадаг зүжэгые хүүгэд гоёшоон хаража, ехээр баярлаһан байна. С. Батуева, Д. Дандарова, Ж. Жербаев болон бусадшье артистнууд бэлиг шадабарыя гарган, һайн наадаараа үхибүүдые жаргуулаа.

Театрай артистнууд Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо Социалис Ажалай Герой Бальжинима Мажиевич Мажиевтай уулзажа, «Ажал искусство хоёрой холбоон» гэһэн һонирхолтой үдэшэ үнгэргөө.

Ц. СУЛЬТИМОВА.

„БАЙГАЛАЙ АЯЛГАНУУД“

Нигэжэ нэрлэгдэһэн хүгжэмэй фестиваль энэ һарын 29-һөө ноябриин 2 болотор Улаан-Үдэ хотодмнай үнгэргэдэхэ юм. Тус фестивалиие нэхэ баяр ёһололой үдэр симфоническа болон буряад арадай инструментнүүдэй оркестрнүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсахаар хараалагданшай.

Буряадаймнай мэдэжэ композиторнууд, дуушад болон бусад артистнууд фестивальда хабаадажа, һонирхолтой концертнүүдые, үүлзалганууд-ые үнгэргэхэ түсэбтэй. Ж. Батуевай, Ю. Ирдынеевэй, В. Усовичой зохёохы замтай, тэдэнэй бэшэгэн шэнэ зохёолнуудтай энэ фестиваль харагшадаа танилсуулха юм. СССР-эй арадай артист К. Базарсадаев, РСФСР-эй габьлата артистка Л. Левченко, Буряадай АССР-эй габьлата артист Л. Шоболов гэгшэд харагшадтала үүлзаха гэжэ бэлдэжэ байна. Буряад арадай инструментнүүдэй оркестртэй хамта РСФСР-эй габьлата, Буряадай АССР-эй арадай артистка К. Шулунова, республикымнай арадай артист Г. Эрдынеев, Буряадай АССР-эй габьлата артистка Н. Будаева гэгшэд фестивальда хабаадаха юм.

Республикымнай харагшад искусствын ажал ябуулагшадтай, айлшадтай танилсаха. Яхадай АССР-эй дуу, хатарай «Северное сияние» гэжэ ансамблиин артистнууд фестивальда ерэхээр хүлеэгдэнэ. Красноярскын искусствын институтай түлөөлэгшэд В. Аверин (балалайка), Е. Юрист (баян), В. Шварев (фортепиано), Москвагай дуушан А. Тимофеев (тенор) энэ фестивальда хабаадаха юм.

Концертнэ залнуудта, соёлой байшангуудта, заводуудай цехүүдтэ фестивальда хабаадагшад концертнүүдые, үүлзалганууд-ые үнгэргэхэ байна.

Г. КУЛАГИНА,
Буряадай гүрэнэй филармониин администратор.

«МОСКВАГАЙ ХҮГЖЭМТЭ НАМАР»

МОСКВА. Совет хүгжэмэй «Москвагай намар» гэһэн фестивалиин программада Лениндэ, партидэ, мүнөө үеын хүнүүдэй түйлатануудта зорюулагдаһан бүтээлнүүд оруулагданхай. Энэ заншалта харалга һаяа консерваториин ехэ залда эхилээ.

Нинслэл хотын эрхим залнууд болон Соёлой ордонгуудта энэ фестиваль үнгэргэдэхэ юм. Симфоническа, хоорой, камерна хүгжэмэй, сэрэгэй-патриотическа, театрай ба эстрадын хүгжэмэй 30 гаран концерт болоожо үнгэрхэ. Түбэй телевиденин болон Бухэсоюзна радиогой ехэ симфоническа оркестр, Москвагай филармониин академическэ симфоническа оркестр, Латвиин ССР-эй симфоническа оркестр, бусад коллективуд болон гүйсэдхэгшэд тэрээндэ хабаадаха. Д. Шостакович, Т. Хренниковэй, Д. Кабалевскиин, Г. Свиридовэй, Р. Щедринай, А. Холминовой зохёолнуудые эзэлхэ байна.

Фестивалиин программануудые шагнагшадые шэнэ зохёол бүтээлнүүдтэй танилсуулдаг заншалтай. Э. Хагортянай «Ода Ленина», Л. И. Брежневэй «Бага газаар» гэжэ номоор В. Пальчунай оратори, А. Эшпайн дүрбэдэхи симфони, М. Марутаевай «Баатар габьлата Русь» гэжэ оратори хүгжэмэй шэнэ зохёолнуудай тоодо ороно.

Харалгын үедэ, нинслэл хотын ба Москва шадарай түрүү предприятинуудай худэлмэришэдтэй уулзалганууд болохо, зохёохы худэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүд эмхидхэгдэхэ байна.

(ТАСС).

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

ЯДЕРНА ТЭНЭГ ААШЫЕ БУРУУШААНА

«Правдын» корреспондентын асуудалда Л. И. Брежневэй үгэнэн харюу дэлхэйн олонитын, хилын саанахи хэблэлэй, телевиденин болон радиогой гол анхарал татана. Ядерна дайнай үүдхэгдэхэ аюул зайсуулгын тон шухала асуудалнуудаар совет хүтэлбэрилэгшын хүндэтэй мэдүүлгые шэнжэлхэ эхураа. Олон оронуудай хэблэл, радио ба телевиденин, гадаадын политическэ болон олонитын мэдээжэ ажал ябуулагшад совет хүтэлбэрилэгшэдэй, бүхы совет арадай һанал бодолнууд, оролдолго хүсэлэлгэнүүдынь ядерна дай тохёолдуулхагүй гэһэн зорилготой байна гэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай газетанууд «Правдын» корреспондентын асуудалда Л. И. Брежневэй харюусе бүхыдэнь тунхаглаба.

Совет президент өөрынгөө мэдүүлэг дотор Р. Рейганэй һанаашалгада харюу үгөөд, ядерна дайнай тохёолдохо арга боломжонуудые зайсуулхаар дурадхалнуудые оруулба,—гэжэ Америкын **ЮПИ агентство** дамжуулна. Өөртөө өөрөө хоро хүргэхэ гэһэн хүн лэ илалта туйлаха найдабаритайгаар ядерна дай эхилжэ болохо гээд совет хүтэлбэрилэгшэ этигэдэг байна гэжэ тус агентство тусхайлан тэмдэглэнэ.

«Президент Рейган совет болон баруун оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө шүүмжэлэгдэн, хоёр галай хооронд орошоо» гэжэ Британиин Би-би-си гэдэг радиокорпораци тэмдэглэнэ. «Ядерна дайн американ түбие дайрангуйгөөр, Европын газар дээрэ үүдхэгдэд хизаарлагдажа магад» гэһэн США-гай президентын мэдүүлгэ баруун тээхи оронуудта һанаагаа зобон сошордолгын шалтагаан болоо,—гэжэ Би-би-си заана.

Зуб бодолтой нэгэшье хүн, политическэ томоотой нэгэшье ажал ябуулагша хизаарлагдамал ядерна дай хэжэ болохо гэһэн, тиимэ дайнда илалта туйлажа болохо гэһэн һанал бодолдо эзэлэгдэхэ ёһогүй,—гэжэ Японой мэдээжэ эрдэмтэ амгалан тайбан байдалай асуудалнуудые шэнжэлдэг Нагасакиин университедэй дэргэдэхи түбэй директор **Канэсабуро Гусима** мэдүүлбэ. Советскэ Союз тушаа Вашингтоной ходо хэрэглэдэг хардалгата баталамжануудтань совет хүтэлбэрилэгшэ зохихо харюу хаһа саг соогоо үгөө. Советскэ Союз лэ ядерна зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн дурадхал ООН-ой Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сессиг дээрэ оруулһан байна. Хэрбээ американ захиргаанай үгэнүүдынь хэрэгүүдтэй адагасадаггүй һаа, имагта шухала энэ дурадхалые США юундэ дэмжэхэгүй юм? — гэжэ К. Гусима асууна.

ПОРП-ын ЦК-гай СЕКРЕТАРИАДАЙ ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА. ПАП агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Ярузельскиин хүтэлбэри доро ПОРП-ын ЦК-гай Секретариадай заседани эндэ болобо. ЦК-гай IV пленумэй шийдхэбэриһээ эшэ үндэһэтэй, түбэй ба партийна организуудта хабаатай зорилгонуудые дүүргэхэ программа заседани дээрэ зүбшөн хэлсэгдэв. Тэрэшэлэн IV пленум дээрэ ЦК-гай гэшүүдэй оруулһан дурадхалнууд харагдаһан байна. ПОРП-ын ЦК-гай V пленумдэ бэлэдхэлэй ямараар, ябажа байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэв.

В. Ярузельский Таряашадай нэгэдэмэл партиин Главна комитедэй түрүүлэгшэ С. Игнарьтай, Демократическа партиин ЦК-гай түрүүлэгшэ Э. Кочальчигтай уулзаа гэжэ ПАП агентство мүн лэ мэдээсэнэ. Орон доторхи экономическа ба политическэ байдалда хабаатай шухала асуудалнуул, түбхын түрүүндэ бэрхэтэй байдалһаань ороноо гаргаха аргануул уулзалганууд үедэ харагдаа гэжэ ПАП дамжуулна.

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ХУСЭНУУДЭЙ ЕХЭ ИЛАЛТА

АФИНА. Эндэхи парламентые һунгаха бүгдэ нинтын һунгалта орон дотор түрүү удаа бодолтой шэнэдхэлгэнүүдые хэхын түлөө тэмсэгшэ Грециин демократическа хусэнуудэй ехэ илалтаар дүүрөө. Бүхэгрециин социалис худэлөөн гэжэ партии (ПАСОК) бүхы дүнүүдэй 48.8 процентые абажа, парламент а 174 депутадтай болобо (урда тээнь 93 депутадтай байһан юм).

Һунгалтада хабаадаһан һунгагшадай 10,82 процентнь Грециин Коммунис партиин кандидадуудта дуугаа үгөө. Тиин, коммунистнууд, парламентда 13 депутадтай болобо. Энэнь Грециин хүүли гаргадаг дээдэ зургаанда КПГ-гэй нүлөөнэй үлам ехэ боложо байһые гэршэлнэ (тус партии һунгалтын урда тээ 11 депутадтай байһан).

Засаг барихэ байһан «Шэнэ демократи» гэдэг партиехээр булигдаа. Энэнь гадаадын ба дотоодын политикын талаар тэрэнэй нэрэ хүндын бүурахаһанай гэршэ болоно. Энэ партии һунгагшадай 35,96 процентын дүүе абажа, парламентда 113 депутадтай болоо, урда тээнь 174 депутадтай байгаа.

ЮАР Анголые дайлажа, дээрмэдэжэ үргэлжэлһөөр

ЛУАНДА. Хархис ЮАР-ай сэрэгүүд артиллери ба авиациар дэмжэгдэн, Анголын Кунене провинциин захиргаанай түб—Онживуе дахин эзэмдээ гэжэ байлдаануудай боложо байһан районһоо «Жорнал ди Ангола» газетын корреспондент мэдээсэбэ. Эзэмдэгдэһэн Шангонго, Монгуа городууд болон провинциин бусад һуурин тосхонуудаа граждан барилгануудые—захиргаанай байшангууд, больницануу, байрын гэрнүүдые хархис этэгээдүүд гамгүйгөөр үгы хэнэ. Эгэлэй зоной дундаһаа олон хүн гэмтэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, интервентнүүдэй тусхай отрядууд Кунене провинциин гол харгынууд дээрэ һууридажа, граждан ба сэрэгэй автомашинануудта добтолно, юрын зониие плендэ абана.

ЮАР-ын Анголые дайлажа, дээрмэдэжэ үргэлжэлһөөр

ЛУАНДА. Хархис ЮАР-ай сэрэгүүд артиллери ба авиациар дэмжэгдэн, Анголын Кунене провинциин захиргаанай түб—Онживуе дахин эзэмдээ гэжэ байлдаануудай боложо байһан районһоо «Жорнал ди Ангола» газетын корреспондент мэдээсэбэ. Эзэмдэгдэһэн Шангонго, Монгуа городууд болон провинциин бусад һуурин тосхонуудаа граждан барилгануудые—захиргаанай байшангууд, больницануу, байрын гэрнүүдые хархис этэгээдүүд гамгүйгөөр үгы хэнэ. Эгэлэй зоной дундаһаа олон хүн гэмтэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, интервентнүүдэй тусхай отрядууд Кунене провинциин гол харгынууд дээрэ һууридажа, граждан ба сэрэгэй автомашинануудта добтолно, юрын зониие плендэ абана.

ПРАВДА БУРЯАД

Нэгэдэхи хуудас

«Парткомой гэшүүн» — руу бошэг. «Агуулга» брьда — эрхим утга мэдээсэлнүүдэй суглуу Бэшүүрэй районой совхозуудай, «Сельхозхимия» на», «Сельхозхимия» нуудэй механизаторнуу хүдэлмэришэд болон нерно-техническэ худалдаа лэгшэдэй социалис нуудыг болон энэ дэмжэнэн тухай КПСС-ий ряадай обкомой болон публикын Министрнуудэй тогтоол.

Хоёрдохи хуудас

«Партийна комитедуудэ нумүүдһээ» — мэдэ дэй суглуулбари. Пр зай ажабайдал. «Ур тухайгаа һанаашал Ажахы эрхилэлгын экономико гаргаша байха ёһотой. «Арга нууд хадагалаатай» — зановай статья.

Гурбадахи хуудас

Соёлой эмхи зураг үбэлэй эрхэ байдалда хөөр бэлэдхэлые ди. «Шэнэ жэл заһабарилгаа дүүрг — Г. Березовская, ко, Ч. Гомбоной АПН-эй болон ТАСС респондентнүүдэй стат

Дүрбэдэхи хуудас

Нютаг нютагай дээсэлнүүд, сонсохо

СЭНХИР ЭКР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ

Орбита. 8.55 —Дамж программа. 9.00—«Б 9.40 — Үглөөнэй гимн 10.05 — «Дуратай шуу 10.45—«Два дня из Виктора Кингисеппа» һайханай фильм. 2-дохи 11.50—Комитэсай нэр Гүрэнэй квартедэй гр коллективэй концерт. Шэнэ һонин. 15.10—Дам гын программа. 15.15— һонин. 15.35—«Шинии шинии туйлалта». 16.15— тарай һургуулии». 16.45 бинин Национальна ха —Бээ дааһан байдал носхогдоһон үдэртэ. Эн национальна ансамбли церт.

Улаан-Үдэ. 17.10—«Сэ худөөгэй ажалшадта лагдаһан дамжуулга.

Орбита. 17.40 — «Оно айлшаар». «Регентруу үрэн һайханай фильм. (Ф

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Б программа. 19.30 — Сибирь» гэһэн киножур

Орбита. 19.45—«Мүнх туби дэлхэй дээрэ». «Зорилгонууд, бэдэрэлгэ шиидхэбэринүүд». 21.3 СССР-эй арадай артис Гуляевай концерт. 22.1 «Время». 22.35—«Улаан Сочидо үнгэргэгдэһэн шуулай дуунай улаасхор фестивалиин лауреа концерт. 23.50—«Мүнхи туби дэлхэй дээрэ». «Щедрое солнце Крым баримтата фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРА

Орбита. 12.55 — Д гын программа. 13.00 — звуки веков» — Б фильм. 13.10—Юрэнэ логи. «Аажам хүгжэлэ шэглэл». 13.40—Хүгжэм хи класс. «Людвиг ван ген». 14.10—Эдир т тэ зорюулагдаһан д 14.55—Монументальна кусство дэлгэрүүлэх п программа. 2 дохи д 15.25—А. С. Грибоедов класс. «Горе от ум» —«Амиды байгаали» класс. «Газар дээрэх и дерада агаарай удха 16.20—Географи. 7-дохи «СССР-эй далайнууд». «За кадром» — Б фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — жэлнүүдые. дабагшад киноочерк.

Орбита. 17.10—«Мос москвагайхид».

Улаан-Үдэ. 17.40—К 17.50 — Горькийн н Гүрэнэй республиканск лиотекын 100 жэлэй 18.40—«Городой байд лоһон 10 жэл»—киноо

Орбита. 19.00— «Хан саан»—журнал. 19.30— Заһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45— АССР-эй Гостелерадиогэ дай инструментнүүдэй рэй концерт. 20.15—« шедшей войны»—Б фильм.

ЕХЭ НААДАНДА ХАБААДАХАНЬ

Шатараар - «Буревестник» булгэмэй Россин советэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн октябриин 26-да Краснодар хотодо эхилхэнь.

Республикын чемпион Б. Митышов, спортын мастерта кандидат С. Намжилов, 1-дэхи разрядтайшуул Э. Халудоров, Л. Инкина гэгшэд Буряад ороной нэрэ хүндые хамгаалхаяа ошохо.

Нёдондо жэлэй чемпионадта манай шатаршадай яһала амжалтатай һайнаар наадаһан дээрэнээ байгша ондо нимэ олон хүн хабаадаха эрхэ олоһон байгаа.

Л. ГАРМАЕВА.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» октябриин 17-до үнгэргэгдэһэн 42-дохи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха». 1 — баскетбол, 7 — классическа барилдаан, 13—хадаһаа сачаар һолжоролгын спорт, 30—хүндэ атлетикэ, 35— шайбатай хоккей, 39 — альпинизм.

«36-һаа 5-ень тааха». 2 — биатлон, 7 — классическа барилдаан, 11 — волейбол, 12—гимнастика, 33 — футбол.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» октябриин 17-до үнгэргэгдэһэн 42-дохи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 191.965 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (20 карточка) таагшад — 1,512 түхэриг, дурбэн номер (926 карточка) тааһан хүнүүд — 47 түхэриг, гурбан номер (18.455 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.366.882 билет ороо. Табан номер (4 карточка) тааһан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дурбэн номер (1030 карточка) таагшад—211 түхэриг, гурбан номер (41157 карточка) тааһан хүнүүд 11 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 42-дохи тиражай шүүбэринүүд октябриин 28-һаа ноябриин 28 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

Редакторай орлогш
П. Н. НИМАЕВ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2 68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56 23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64 36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60 21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2 65-54.

Республиканская типография Гос ственного комитета Бурятской АССР делам издательств полиграфии и кн ной торговли.
Н-01767. Заказ № 244. Индекс